1884 TIZENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM. 290. SZÁM. BUDAPEST, HÉTFŐ, OKTÓBER 20.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
KÉZIRATOKAT VISSZA NEM KÜLDÜNK.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy egész évre 20 frt | Egy negyedévre 5 frt
Egy fél évre .. 10 frt | Egy hóra 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 30 kr.
Francia-,Olasz-,Orosz-,Török-,Görög-,Spanyolországokba, Svájcz-, Románia és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS.

KIADÓ-HIVATAL:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTERBE
VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Hirdetéseket felvesz a külföldön:
Bécsben: Főügynökségünk: Stern Moritz hirdetési irodája, I. Wollzeile Nr. 22.
Oppelik A., I. Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolf, I. Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I. Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és Társa, I. Wollzeile Nr. 11.
Dukes Miksa, I. Riemergasse Nr. 12.
Schalek Henrik, I. Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I. Wollzeile Nr. 25.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Párisban: R. Mosse, 40, r. Notre-Dame-d.-Vict.
Agence Havas (place de la Bourse).

Budapest, okt. 19.

A *franczia kormány*, a kétségtelen nagy diadalok után is, melyeket a tonkingi haderő Langkép és Su mellett kivivott, ugy látszik, arra van elhatározva, hogy még 4000 embert küld erősitésül. A hirlapok nemcsak helyeslik ezt a szándékot, de sürgetik is kivitelét. A *Temps* lelkére köti a kormánynak, hogy a parliament előtt semmit se titkoljon el, a parliamentet pedig fölhivja, hogy semmit se tagadjon meg, a mi szükséges, hogy a khinaiakat végkép leverjék. Jelentékeny haderőnek gyors kiállitása tetemesen gazdaságosabb eljárás, mint a mostani helyzetnek két-három évre való elhuzása. Azt tanácsolja tehát a kormánynak, hogy a Francziaországból és Algeriából elinditott erősitések odaérkeztéig is, vesse Tonkingba a Kokinkhinában és Uj-Kaledoniában rendelkezésre álló csapatokat. Ugy látszik, Brière de l'Isle tábornok elegendő haderő fölött rendelkezik, hogy a khinaiaknak Tonginkba való betörését visszavesse, de ez nem elégséges arra, hogy győzelmeit az ellenség üldözésével kizsákmányolja.

A *République Française* nagy megelégedéssel jegyzi föl, hogy a *Kongó-ügyről* szóló sárgakönyv Angliában mély benyomást tett, mert semmi kétséget sem hagy fenn a Francziaország és Németország közt uralkodó egyetértés felől. Tagadhatatlan — mondja a nevezett lap — hogy a berlini és párisi kabinetek együttes lépése Anglia közvéleményét érzékeny ponton érinté. A tory-ellenzék készséggel kap ezen a diplomácziai eseményen, hogy ezzel a mostani kabinet hibáinak következményeire utaljon. Ha Anglia, melyet annyi sziget és kontinens ural, rossz szemmel nézi egy olyan konferenczia egybehivását, mely némi rendet és méltányosságot akar behozni a gyarmati lakoma morzsalékainak szétosztásába, a minek az egyeduralmát Anglia eddigelé magának követelte, ugy Francziaországnak is meg kell engedve lenni, hogy megóvja azokat a nagy érdekeket, melyeket neki a Kongón Brazza működése s a Nigeren Szenegál birtoka és a Bamaku-vasut épitése teremt.

Belgiumban ma vannak a községi választások. A nap rendkivüli fontosságot nyer az által, hogy a 2500 község szavazata mintegy plebiszczitum lesz — legalább annak van szánva — az uj iskola-törvény s igy a Malou-kabinet fölött is. Gentben az előbbi kabinet belügyminisztere, *Rolin*, igen erős beszédet mondott, melyben a liberális gondolkozásuakat egyetértésre hivta föl. E választásoknak — ugymond — be kell bizonyitaniok, hogy az ország sem szocziális, sem klerikális forradalmat nem akar, hogy nem kellenek neki sem a kommunisták, sem a jezsuiták s nem kell sem a köztársasági démagógia, sem az ultramontán zsarnokság.» Az ugynevezett «függetlenek» manifesztumot bocsátottak ki, melyben kijelentik, hogy a politikát ki kell küszöbölni a tanácsterembõl, mert ott az anyagi érdekek ápolásának van helye. *Brüsszelben* a liberális párt nagy reménynyel nézett a mai nap elé; kevésbé biznak a sikerben Antwerpenben, Tournayben és Namurban; Jacobs miniszter tegnap Antwerpenben utazott, hogy a kormány hiveit buzditsa.

Budapest, okt. 19.

A válaszfelirati vita végéhez közeledvén, a «függetlenségi és 48-as párt» távollevő tagjai tisztelettel kéretnek, hogy a fővárosba visszajönni annyival inkább méltóztassanak, minthogy a vita befejeztével névszerinti szavazás lesz.

A főrendiház október hó 20-án déli 12 órakor ülést tart.

A képviselőház állandó igazoló bizottsága ma délelőtt 10 órakor Busbach Péter elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak az elnökön kivül Bossányi László, Darányi Ignácz, Englmayer József (jegyző) és Mocsáry Lajos bizottsági tagok. — Elnök az ülést megnyitván, bemutatja 40 horvát-szlavon képviselő megbizó leveleit. A bizottság birálat alá vette a szabályszerüen kiállitott megbizó leveleket és ezek alapján mind a 40 horvát-szlavon képviselőt igazolandóknak mondta ki. Az igazolt horvát-szlavon képviselők névsora a következő: Barlovics István, Bedekovics Kálmán, Czukovics Miklós, Cudics Miklós, Davidovics Lázár, Francisci Henrik, Gyorgyevics Vazul, Gyurics Iván, Gyurkovics György, Hatz Vilmos, Itlinger Ladislav, Jaic Ladislav, Josipovics István, Jankovics Vladimir, Kresztics György, Kresztics Miklós, Kristovacs Vazul, Krsnjavi Izidor, Loncsarics Márk, Mandics Péter, Miksics Kálmán, Milekics Cirill, Milics Miklós, Miskatovics József, Ottenfels báró, Pejacsevics Tivadar gr., Popovics István, Rukavina József, Slapcsevics Péter, Spevecz István, Subotics János, Sudarovics Hugó, Sram Lipót, Stekovics János, Thanhofer Milán, Tükory Alajos, Vukatinovics Lajos, Zindl Antal és Zinaics Bertalan báró.

A képviselőház I. biráló bizottsága ma délelőtt 11 órakor Busbach Péter elnöklete alatt tartott ülésében érdemleges tárgyalás alá vette Üchtritz Zsigmond báró *körmendi választása* ellen beadott kérvényt. Az ülésen jelen voltak: Antal Gyula, Apponyi Albert gróf, Busbach Péter, Csanády Sándor, Darányi Ignácz, Englmayer József és Andaházy László bizottsági tagok; továbbá Komjáthy Béla, mint a kérvényezők képviselője és Szivák Imre a megtámadott választás védője. Komjáthy Béla vádbeszédében részletesen foglalkozott azon visszaélésekkel, melyek állitólag a választás alkalmával elkövettettek. Hivatkozott a becsatolt hiteles bizonyitékokra és mindezek alapján kérte a bizottságot, hogy a felsorolt visszaélések ügyében vizsgálatot rendeljen el. *Szivák* védő hosszasan czáfolgatja a visszaélésekre vonatkozólag felhozott állitásokat és a kérvény elvetését, illetőleg a megválasztott képviselő igazolását kéri. Komjáthy válasza és Szivák viszonválasza után a biráló bizottság zárt ülésben megkezdte tanácskozását. Hosszas beható tanácskozás után elnök délután 3 órakor kihirdeti a biráló bizottság itéletét, mely szerint a beadott kérvény elutasittatik és Üchtritz Zsigmond b. a körmendi kerület igazolt képviselőjének mondatik ki. Az itélet indokolása kiemeli, hogy a visszaélésekre vonatkozólag a kérvényezők részéről, felhozott állitások be nem igazoltattak.

VIDÉK.

A Széchenyi-Társulat közgyülése.

— Az «Egyetértés» saját levelezőjétől. —

Szatmár, okt. 17.

A szatmármegyei Széchenyi-Társulat okt. 15-én tartá évi közgyülését Szatmáron előkelő városi és vidéki közönség jelenlétében. A gyülés első és legkiemelkedőbb mozzanata a társulat tiszteleti elnökének, dr. *Schlauch* Lőrincz püspöknek nagy hatásu beszéde, mely igy hangzik:

Tisztelt közgyülés! Hazafias örömmel üdvözlöm a Széchenyi-Társulat tisztelt tagjait és köszönetemet fejezem ki azon készségért, melyet a kedvezőtlen időviszonyok daczára is a nemes czél előmozditására, melyet a társulat maga elé tüzött, megjelenni szivesek voltak. Társulatunk, mely önök buzgó közremüködése mellett létrejött, lassan bár, de fejlődik és fejlődik sikeresen azon ösvényen, melyet magának elejétől fogva kijelölt. Az eszmét szem előtt tartván, eszközeit is azon nemes irányban alkalmazta, melyet egy a társadalmi téren müködő társulat kell, hogy kövessen, ha czélt érni kiván.

Ha kényes a nemzetiségi kérdés, ugy kétszeresen óvatosnak kell lenni az eljárásnak, mely e kérdést érinti, mert sehol sem könnyebb a félreértés és sehol sem készebbek a szenvedélyek a fellobbanásra.

Társulatunk kijelentette megalakulásakor, hogy müködése köréből ki van zárva minden, a mi más ajku és vallásu polgártársaink ebbeli jogait sérthetné és örömmel jelenthetem, hogy az igazgató-tanács nem is tért el ezen utról; — társulatunk kijelentette, hogy távol áll tőle minden kényszer, minden erőszak; hogy csak társadalmi uton fog oda hatni, hogy a magyar állameszmének mentől több hiveket szerezzen az által is, hogy nyelvünket a más ajku polgártársaink körében megkedveltesse. A rómaikról tudva van, hogy birodalmuk csak az által lett oly hatalmassá, hogy mindenkit vallása és nyelve szerint hagytak élni, csak egyet kivántak, hogy római polgárnak vallja magát mindenki és büszke legyen e névre. Magyarország sem kiván egyebet. A vallási szabadság biztositva van törvény által, de biztositva van egyszersmind mindenki az ellen is, hogy nyelvét megtagadni legyen kénytelen. Tartsa meg azt mindenki, csak szeresse mindenki e magyar hazát, mely 1000 éven által szabadságot biztositott azoknak is, kik a magyar nyelvet nem beszélik. A Széchenyi-Társulat bizonyára nem fogja senkinek a törvény által biztositott jogait sérteni, de oda fog törekedni mindig, hogy nyelve mellett mindenki beszélje az állam nyelvét is, hogy ismerje meg a nyelvvel együtt e nemzetnek nemes indulatait, ragaszkodjék az államhoz, mely neki jólétet, jogbizton ágot ad, ne hallgasson azokra, a kik a magyar nemzet törekvéseit gyanusitják. Fiume olasz, de ragaszkodik a magyar államhoz és senkinek sem fog eszébe jutni, hogy ott az olasz nyelvet elnyomja. A bánsági németek nyelvét nem bántja senki, de ők szivökben a magyar állam hivei. A Széchenyi-Társulat sem törekszik másra. És azért nem hangsulyozhatom eléggé a társulatnak elvekben, szavakban és tettekben annyiszor kijelentett intenczióit. Szabad csatlakozást kiván és nem erőszakos bekebelezést és azok csak ámitanak, a kik alattomos czélokat keresnek és tulajdonitanak neki. Ha a müveltségnek jele az, ha valaki több nyelvet beszél; ha a magyar nyelv tudását más ajkuaknál terjeszteni kivánja, hogy képesekké tegye őket előmenetelüket a hivatalos és egyéb pályákon kereshetni: akkor a Széchenyi-társulat csak müvelődési tényező, csak jótékonyságot gyakorol azok iránt, kiknek nincsen alkalmok a magyar nyelv ismeretét elsajátitani. És e téren fog müködni és maradni mindig és czélját elérte, hogy a magyar nyelv terjesztésével a magyar haza és állam szeretetét is előmozditja. A közgyülést megnyitottnak jelentem.

A viharos éljenzésre, mely e beszéd után felhangzott, következett az igazgatótanács évi jelentése, melyet *Csomay* Imre titkár olvasott fel. Kiemeljük belőle a következőket:

A társulat 1883. okt. 31-én történt megalakulása óta 85 taggal szaporodott. Kiválóan buzgó taggyüjtők voltak: Domahidy Ferencz főispán, Böszörményi Károly kir. tanácsos és polgármester. Fináczy Gyula kir. tanácsos és pénzügyigazgató. A társulatnak most 9 alapitó, 11 pártoló, 339 rendes, összesen 359 tagja van. Az aláirott és ajánlott összeg 1971 frt 90 kr., a tiszteleti elnök ő excellencziája által ajánlott 1000 frttal = 2971 frt. Az igazg. tanács minden hó első hétfőjén ülést tartott. Az év folyamában a szatmári, miskolczi, szentesvárosi, és vidéki, hevesmegyei, debreczeni stb. pénzintézetek jelentékeny adományokkal növelték a társulat pénzerejét. Az «Irók és müvészek» szatmári időzése alatt előadott hangversenyből 100 frttal gyarapodott a társulat vagyona. Egyesek részéről (Kótai, Sarmaságh, Vozáry) a «Vándor könyvtár» részére és jutalmul jelentékeny összegü könyvadományok folytak be.

A vándor könyvtár bizottsága megállapitá a kezelés szabályait. A társulat szolidaritásba lépett a pozsonyi «Magy. közmüvelődési egylet»-tel és a budapesti «Iskola-egylet»-tel. Legfontosabb müködési tere volt a társulatnak a magyar nyelv és érzület terjesztése körül érdemet szerzett tanitók jutalmazása. Erre 526 frt összegü jutalmakat hirdetett ki, melyekre idegen ajku, többnyire román iskolákból 19 tanitó pályázott. Az eredményt a társulat kiküldött vizsgáló bizottságok által puhatolá ki. E bizottságok könyvei alapján az igazg. tanács által megválasztott *jury* itélte oda a jutalmakat a következőknek: Szabó Ágoston blidári 50 frt, Stefucz Elek kányaházi 40, Maros Viktor vámfalusi 40, Belbe János erdő-aranyosi, Kegye Lőrincz ivácskói, Hajduk László komorzáni, Marosán Kornél ar.-megyesi, Papp Emánuel lippói, Krespai Ágoston, oláh-meddesi 30—30 frtot, Dancs Flórián f. bányai 20 frtot nyertek. Van a társulatnak jelenleg 1750 frt tőkéje, tagsági dijakból a f. év végéig 1456 frt. Egyéb bevételekkel és a 219 frt 71 kr kiadás levonásával a maradvány 1592 frt 29 kr. A jövő évre előirányzott bevétel a maradványnyal együtt 2308 frt 79 kr. Ebből 820 pályadijat fog kitüzni 640 frt értékben, a vándorkönyvtárra fordit 100 frtot. A jelentés tervbe veszi a jövő kisdedóvók segélyezését, esetleg felállitását. A jelentés szerint a nagy-somkuti iskola, — melynek létesitése részben a társulat különösen tiszteleti elnöke erkölcsi befolyásának köszönhető, a napokban megkezdi müködését, az avasi is közel kilátásban van. Sajnos, hogy az illető parochiák felállitását még mindig késlelteti a minisztérium fukarsága, holott itt nemzeti ügy forog a koczkán. A jelentés végül hálaérzettel emeli ki dr. Schlauch Lőrincz püspök tiszteleti elnök nagyérdemü buzgalmát. Mély belátásával, fáradhatatlan áldozatkészségével oszlopa és legfőbb lelkesitő eleme a társulat életének.

A helyesléssel fogadott jelentés után a közgyülés az igazg. tanácsnak felhatalmazást adott mindarra, a mit jelentésében kért. Böszörményi Károly kir. tanácsos és polgármester, Fekete Gedeon megyei főorvos a közgyülés és társulat nevében mély köszönetet mondtak a püspök elnök lelkes buzgalmáért.

Ünnepélyes mozzanat volt a jutalomdijak kiosztása. Azokat a püspök lelkesitő szavak kiséretében nyujtotta át a jelenvolt tanitóknak. A pályadijat nyert tanitókat a közgyülés elismerésül dijtalanul a társulat tagjai közé vette fel. Végül, miután az igazg. tanács dr. Kádár Ambrus, Kótai Lajos, Egry Ferencz, Bondisz Jenő, Elek Lajos, Varju Mihály, Ratkovszki Pál, Tóth Sándor, Fekete Benő és Gergely Károly tagokkal kiegészittetett és Sarmaságh Géza az igazg. tanács második jegyzőjévé választatott, a közgyülés emelkedett hangulatban szétoszlott.

A horvát független nemzeti párt felirati javaslata.

Császári és kir. apostoli felség!

Követve felséged atyai szivének kivánságát Dalmáczia, Horvátország és Szlavonia királyságának főurai, méltóságai és képviselői összegyültünk a tartománygyülésbe, mely a szeptember 21-iki legfelsőbb leirattal megnyittatott, hogy ez ország közügyeinek rendezése körül részt vegyünk az alkotmányos tevékenységben.

Legkomolyabb elhatározásunk az, hogy a törvényes idő alatt mindazokat a törvényjavaslatokat, melyek alkotmányos tárgyalás végett elénk terjesztetnek, ama bölcsesség és mérseklet szellemében, azzal a nyugalommal és méltósággal, mely egy törvényhozó testülethez megillet, vegyük tárgyalás alá, hogy ezáltal is ujabb jelét adjuk felséges királyunk személye iránt való hüségünknek és hódolatunknak, s hazánk iránt való szeretetünknek. Legnagyobb gondot akarunk azonban forditani azokra a törvényjavaslatokra, melyeknek az a czéljok, hogy az anyaországgal már egyesitett horvát-szlavon határvidéket amazzal egy szerves államtestté összekösse. Azonban sem felségednek e mindig hü királyságra irányzott szándékait, sem a mi, hazánk közügyeinek fejlődésére és erkölcsi és anyagi tekintetben való haladására irányzott tevékenységünket nem fogja a kivánt siker koronázni, mindaddig, mig hazánk államjogi helyzete annak javára lényegesen meg nem változtattatik.

A tizenöt évi tapasztalat napnál fényesebben bebizonyitotta, hogy az 1868-ik évben Magyarország és dalmát, horvát-szlavon királyság közt létrejött kiegyezés által, az utóbbinak sem nemzetisége sem alkotmánya, sem pedig önkormányzata nem biztosittatott, valaminthogy nem biztositott neki olyan államjogi pozicziót, mely tartós és gyümölcsöző tevékenységre tág tért nyitna számára.

Habár nemzetünk nagy része már kezdettől fogva nem értett egyet a kiegyezési törvénynyel, mert abban a horvát államjognak igazolatlan korlátozását és a Magyarországgal való folytonos bonyodalmak forrását látta, mindazáltal Magyarországtól, mely abból a legnagyobb előnyt élvezte, nem alaptalanul azt várta, hogy a kiegyezési törvény intézkedéseit legalább loyalis módon tisztelni és lelkiismeretesen keresztülvinni fogja és hogy ezáltal hazánknak bizonyos mértékben lehetségessé teszi hogy ezen az államjogi alapon nemzeti és alkotmányos erőit egy ideig kifejtheti.

Daczára azonban minden várakozásnak, nem igy történt.

Daczára, hogy Dalmáczia Horvátország és Szlavonia királysága a kiegyezési törvény szószerinti szövege értelmében a magyar királysággal nem képez állami egységet, hanem csak állami közösséget, mely a koronán kivül magában foglalja mindazokat az ügyeket, melyek az 1867. XII. t.-czikkben, mint a magyar-horvát korona királyságaira és a monarchia többi országaira nézve közöseknek jeleztetnek, daczára, hogy a mi királyságunk ezeken az ügyeken kivül még néhány más ügyet a kiegyezési törvényben önkéntesen és egyértelmüleg olyannak ismert el, melyek a magyar királysággal közösek, és azokat nem erre, hanem a horvát-magyar birodalom közös közegeire bizta; noha e két oldalu szerződés által országunk külön állása és függetlensége elismertetik és biztosittatik; mindazáltal Magyarország a közös kormány és a tartománygyülés által minden alkalommal arra törekszik, hogy az állami közösséget a magyar faj prepotencziájával magyar egységes állammá alakitsa át, s igy az ősi királyságot magyar tartománynyá válasszassa. Ennek következtében aggodalom tölt el bennünket, mert hazánkban a tőlünk idegen magyar állameszmét terjeszteni nem akarjuk. Ezt az eszmét következetesen és makacsul hozzác atolják az ország minden nemzeti és anyagi érdekéhez. Innen származnak a kiegyezési törvény rendelkezéseinek határozott megsértése, mely törvény arra volna hivatva, hogy az ország önkormányzatát megoltalmazza. Bizonyára nincs e rendelkezések közt egy sem, melyet meg ne sértettek volna, vagy pedig Magyarország javára meg nem választattak, vagy föl nem függesztettek volna. Az államszövetségnek, melyet Magyarország nem egyedül, hanem Dalmát-, Horvát- és Szlavonországokkal képez, a közös rendeletekben kizárólag magyar bélyeget és jelleget adna. Továbbá az egész államszövetség területén a magyar nyelvet állami nyelvnek tekintik, s ennek következtében a kiegyezési törvény 57-dik § világos rendelkezésével ellenkezőleg Horvátország és Szlavonia közös hivatalaiban is használják, ami okul szolgált arra, hogy az országnak szakszerüen képzett fiait elbocsássák s fölváltsák őket idegenekkel, kik sem az ország nyelvét és törvényeit, sem a nép szokásait nem ismerik. Innen van, hogy a közös kormány horvát-szlavon osztályai, melyek a horvát és szlavon országokra vonatkozó ügyeket tartoznának elintézni, forditó hivatalokká változtak. A 21. §-al ellenkezőleg azért szüntették meg a királyi pénzügyigazgatóságot, mint végrehajtó hatóságot; ezért állitottak fel ujra Eszéken és az erdőkezelés czéljából kir. erdőigazgatóságot szerveztek, mely a földmiv. minisztérium alatt áll. Mindez világosan bizonyitja a magyar állameszme érdekében tervezett czentralizácziót.

A horvátok önérzete sokkal jobban ki van fejlődve, semhogy népünk félne a magyarositástól, de önmagának tartozik vele, hogy az ilyen támadásokat azzal a határozottsággal verje vissza, melylyel őt a jog szentsége, a mult ismerete és a jövő reménye eltölti. Ép ugy rendelkezik a közös törvényhozás és a közös kormányzat a magyar-horvát állami közösség forrásai fölött, csaknem egyedül a magyar állameszme javára; hazánk csak anynyiban vesz részt e forrásokban, a mennyiben érdekei a rájok nézve veszedelmes eszmével összhangzásba hozhatók. E visszaélés különösen a forgalmi eszközök terén nyilvánul. A közös törvényhozás és a közös kormány nemzetgazdasági politikájában amaz eszme által vezettetve, Magyarország fővárosát az összes forgalmi eszközök s a kereskedelem központjává alakitották, a magyar-horvát államszövetség egész területére nézve. Hasonló részrehajlással járnak el a folyamok szabályozásában. Valamint a közforgalmi eszközöknél, ugy a kereskedelemben is csak a magyar állameszme adja meg az irányt, melyet hozzáillesztenek a nemzetközi szerződésekhez és az egész tarifa-politikához, mi által a horvát kereskedelemnek különben is nehéz helyzete napról-napra elviselhetetlenebbé válik.

Ennek az álláspontnak a horvát partvidék is áldozatul esett és Fiume kedvéért egészen elhanyagoltatik. Hogy ilyen viszonyok közt és ilyen terhek alatt sem közgazdaság, sem az ipar nem fejlődhetik, igen világos és ezt a tapasztalás kétségtelenül igazolja.

És mialatt országunkat közgazdaságilag elhanyagolják, mialatt javát megfelelő berendezésekkel és hasznos befektetésekkel nem emelik, folyvást ujabb és ujabb áldozatokat követelnek tőle, melyeknek nagyobb részét az országon kivül használják fel, a nélkül, hogy azokat közgazdasági források nyitása által kárpótolnák. Igy történik azután, hogy a természettől gazdag ország, bár alkalmas minden természeti és ipari termelésre, minthogy tenger és nagy folyók közt fekszik s munkaképes nép lakja, mindinkább szegényedik.

De nemcsak a közös ügyek állanak a magyar állameszme döntő befolyása alatt, hanem az országnak a kiegyezési törvény által biztositott autonomiája is ennek nyomása alatt sinylődik. Törvényhozásunk, melynek a 47. és 48. §§. szerint önállónak kellene lennie, a közös kormány belátásától függ, mert az 1868. I. t.-cz. 44-ik és a módositott kiegyezés 5-ik szakaszával üzött visszaélés következtében a törvényjavaslatokat ez elé terjesztik s a közös kormány azokat nem nemzeti szükségleteink, hanem a magyar állameszme szempontjából iteli el.

Tartománygyülésünknek ritkán engednek annyi időt a munkára, a mennyit a 38. §. biztosit, mert küldötteit az az év nagyobb részében a közös országgyülésen tartják. Innen van, hogy tartománygyülésünket rendesen rövid időre s jóformán csak az indemnytás megszavazására hivják össze. Még nagyobb nyomás alatt van autonom kormányzatunk. Főnökeinek kinevezésénél a kiegy. törvény 51. §-a értelmében csak olyan egyéniségre vannak tekintettel, a ki a közös kormánynak kedvére való s a ki hajlandó az emlitett állameszmének utját egyengetni az országban. A dolgok ilyetén állása mellett naponkint összeütközésbe jut népünk törekvéseivel, vagy a közös kormány politikai szándékaival. S mivel az autonom kormány fejének főfeladata, hogy a magyar állami eszmét közigazgatási intézkedések utján terjeszsze, nem törődhetik annyira a jó közigazgatással, mint a tartománygyülési és községi választásokkal, és a hatósági közegek alkalmazásánál nem a szakértelemre és jellemre, hanem csak a feltétlen meghódolásra lehet tekintettel. De mivel az ily föladattal s emben fölháborodik az éber nemzeti lelkiismeret, ugy nem lehet nyugta sem a gyülekezésekben, sem a sajtóban, ugy hogy a kiegyezési törvény uralma alatt Horvátországban «nincs megengedve, hogy érezd azt amit akarsz és hogy kimondjad azt, a mit érzesz.» E tekintetben különösen kiválik a mostani kormány, mely még elődeinél is kisebb mértékben tartja magát arra kötelezettnek, hogy végrehajtsa a kiegyezési törvényt.

Hogy egyébiránt a közös kormány mennyire törődik hazánk állapotaival, világosan meglátszott az a mult év aug. havában, mikor a zágrábi utczai zavargások alkalmával, melyeket törvényellenes czimerek kifüggesztése idézett elő, s hazánk némely vidékén kitört lokalis zavargások miatt, melyeket a nép elégületlensége okozott, az alkotmányt és Horvát és Szlavonország területén felfüggesztették és a kivételes állapotot proklamálták. A kiegyezési törvény megsértését, melylyel a kétoldalu közjogi szerződést felfüggesztették, a magyar országgyülés mindazáltal helyeselte és jóváhagyta.

Az imént befejezett tartománygyülési képviselőválasztások kimutatták, hogy hazánkban nincsen azok számára alkotmányos szabadság, kik állami önállóságát védelmezik. A kormány nem gondolt a választási törvénynyel s a választások szabadságával, hanem egész hatalmi apparátusával szállotta meg a választó helyet, hogy a választási törvény kijátszásával, a hivatalnokokra gyakorolt nagy presszióval, sőt még a korrupczióval is elnyomja a nép szabad véleménynyilvánitását és meghamisitsa lelkiismeretének tiszta kifejezését.

Felséges ur! Midőn népünk megujitotta szövetségét Magyarországgal, azt várta, hogy hazánkat a magyarok egyenjogu szövetségesnek fogják tekinteni; alkotmányos szabadságot és anyagi jólétet remélt. E várakozásában megcsalódott. Felséged a legfelsőbb leiratban méltóztatott kifejezni, hogy a mulandó félreértéseket a felek barátságos megjegyzése meg fogja szüntetni a két királyság közt. Nálunk is ez a meggyőződés uralkodott egy ideig; de helyet adott az ellenkező meggyőződésnek, a mióta nyilvánvaló, hogy azok a félreértések nem mulandók, hanem maradandó természetüek s egy kelletlen politikai rendszerben vertek gyökeret. A magyar állameszme keretében, melyet Magyarország most zászlajára irt, s a melynek megvalósitására minden eszközt felhasznált, nincsen helye a dalmát-horvát és szlavon királyságnak. S ezt az önállóságot viharos multon és kedvezőtlen időkön át apáinktól örököltük, s kötelességünknek ismerjük, hogy átadjuk azt utódainknak is. Bármennyire megcsorbitották is századokon át a horvát közjogot, egy becses tulajdonságát mégis megőrizte: az önrendelkezés jogát. Apáink gyakorolták e jogot 1791-ben, midőn hazájokat szorosabban kapcsolták Magyarországhoz; gyakorolták e jogot kortársaink, mikor e század negyedik és ötödik tizedében tágitani akarták e szoros köteléket; gyakoroltuk e jogot mi is, mikor a kiegy. törvényben önkéntesen ruháztuk a közös közegekre néhány közös feladat megoldását.

Felséged az 1527-iki választás és a pragmatika sankczió alapján ép ugy királya Dalmácziának, Horvátországnak és Szlavoniának, mint a hogy királya Magyarországnak. A két királyság jólétét, a köztük való békét egyformán szivén hordozza felséged; e béke azonban, mint nem tagadható, komoly veszélyben van, csak ugy állitható helyre, ha a nem mulandó, de maradandó félreértéseket megszüntetik, ha Horvátországot visszaadják önmagának. De ez csak akkor fog megtörténni, ha a közös magyar-horvát korona országainak keretében önálló közjogi állást kap.

Felséges ur! Midőn mi a dalmát-horvát- és szlavon királyság számára ily független állást követelünk, korántsem teszszük ki a monarchiát ujabb közjogi zavaroknak; nem akarjuk vele széttépni a köteléket, mely e királyságot a magyar korona országaival és a felséged hatalmas jogara alatt élő többi tartománynyal összeköti az 1867. XII. t.-cz. által, mely a közös ügyekre s azok elintézésére vonatkozik. Ez ügyek elintézésénél jövőre Horvátország is képviselve legyen közös horvát-magyar delegáczió által.

Felség! Midőn a dalmát, horvát és szlavon királyság részére oly önállóságot követelünk, a monarchiát legkevésbbé sem teszszük ki ujabb állami átalakulásnak. Nem akarjuk ezzel ketteszakitani azt a köteléket, mely a magyar országgyülésnek 1867. évi XII. törvényczikkében megjelölt közös ügyek és azok tárgyalási módja által ezt az országot is a magyar korona országaival és felségednek hatalmas jogara alatt élő többi koronatartományokkal összeköti és melyet később szintén elismert. Kivánjuk, hogy ez ügyek tárgyalásánál a horvát-magyar delegáczióban ezentul Horvátország is képviselve legyen. A mi azonban azokat az ügyeket illeti, melyek — habár mindkét birodalmi féllel nem is közösek, de az emlitett osztrák-magyar kiegyezés értelmében mindkét részről közösen megállapitott elvek szerint intézendők el, ezentul a horvát kormány is közrehasson a magyar kormánynyal, ugy, hogy a javaslatok az egyik és a másik királyságtól elkülönitve, egyértelmüleg megállapitandó módon intéztessenek el, a végrehajtással pedig az autonom kormány bizassék meg, ugy, hogy Horvátország közügyeibe a magyar kormány hivatalnoka ne avatkozhassék. Országunk kész megfelelő összeggel hozzájárulni ama államadóssághoz, melyet a magyar korona országai az 1867. XV. t.-cz. értelmében elvállalt, valamint a közös kiadásokhoz is oly kulcs alapján, mely adóképessége és gazdasági fejlődése alapján közösen volna megállapitandó. Minden más ügy, melynek közössége nem a kiegyezési törvényen alapszik, hanem melyet országunk azzal a fentartással, hogy később ismét önkormányzata alá visszavehesse, önként engedett át a magyar horvát államközösségnek, ugy a törvényhozást, mint a kormányzást illetőleg a dalmát-, horvát- és szlavon királyságnak visszaadandó.

Felség! Ilyen államjogi állás, melyet hazánk a közös monarchia és a magyar-horvát korona királyságaival való szövetségben elfoglalna, a fenálló állami szervezetet nem változtatná meg, a magyar koronával való közösséget meg nem szüntetné, senkinek jogát meg nem sértené, ellenben hazánk számára a béke és áldásos haladás minden feltételét biztositaná.

De hogy Horvátország ebben az állásában egészséges és erős egészszé, a trón hatalmas támaszává lehessen, szükséges, hogy territoriális összesége ismét visszaállittassék. A horvát-szlavon katonai határvidék bekebelezésével felséged népünknek régi, 1703 óta kifejezett óhajtását teljesitette. Csak Zsumberák és Marindol adóközség nincsenek még a horvát tartománygyülésen képviselve, daczára annak, hogy tartománygyülésünkön és a közös országgyülésen hozott törvények szerint kormányoztatnak és daczára annak, hogy történelmileg és a felséged által szentesitett törvények szerint Horvátországhoz tartoznak. Ama jogtalanságok, melyeket a határvidék bátor hősei ugy a bekebelezés keresztülvitelénél, valamint a határvidéki vagyon szétosztásánál felséged atyai szándéka ellenére szenvedtek, ismét jóvá tétetnek, hogy ha hazánk teljes önkormányzatát visszanyeri. Valamint felséged a határvidék bekebelezése által az adott szót beváltotta, ugy alázatosan reméhetjük, hogy felséged a dalmát testvérország bekebelezésével szintén be fogja váltani azt az ünnepélyes igéretet, melyet ugy felséged, mint dicső elődei, I. Ferencz és V. Ferdinánd királyok tettek.

Velebiten tuli testvéreink részéről semmi akadály sem támasztatik ez egyesités ellen, melyet a dalmát tartománygyülés ismételten óhajtott. Az országgyülésben képviselt országok és tartományok joggal nem ellenezhetik ezt, mert Dalmáczia jogszerint a horvát-szlavon országok kötelékéhez s ezzel együtt a magyar-horvát államközösséghez tartozik. A nemzeti és gazdasági viszonyok azonban a Balkán félsziget nyugati részére utalják Dalmácziát.

Hasonló alattvalói hüséggel kérjük Felségedet, hogy Fiume kikötőt és várost területével együtt szintén kegyeskedjék Horvátországhoz visszacsatolni. Horvátország soha sem mondott le és le sem mondhat e partvidéki városra vonatkozó történeti és nemzeti jogairól, melyektől Magyarország a horvát kormánynyal kötött provizórium alapján mindinkább megfosztja. Mi saját érdekünkben is készek vagyunk Fiumének ugyanazt az önkormányzatot biztositani, melyet a világkereskedelemben elfoglalt állása megkövetel.

Felséged atyai gondoskodásától indittatva gyakran kifejezte, hogy népei közt békét óhajt teremteni, hogy a monarchia belül egyetértve, kifelé pedig mint hatalmas felelhessen meg magasztos feladatának. Ezért bizalommal járulunk felségednek, mint legkegyelmesebb királyunk és urunk legmagasabb zsámolyához azzal a legalázatosabb kéréssel, hogy felséged dicső koronája két királyságának kibékülési kisérleteit oltalmába fogadni, és Magyarország és Erdély országgyülését felhivni kegyeskedjék, hogy az 1868: I. t. cz. 70. szakasza értelmében királyi bizottságot válaszszon, mely a általunk választandó bizottsággal együtt tanácskoznék az e feliratban kifejtett elvek szerint a két szövetséges királyság közt fennálló államjogi viszonyok fölött. Ha Magyarország képviselői át lesznek hatva ama meggyőződéstől, hogy az ország hatalma nem az igazolatlan és kivihetetlen magyar állameszmében, hanem a megelégedésben és a magyar korona országainak ezen alapuló szövetségében gyökerezik és hogy csak szabad Horvátország lehet jó és balsorsban hü szövetségese, nem kételkedünk, hogy a kiengesztelődés müve fölséged kezében mindkét fél üdvére sikerülni fog.

Miután mindenekelőtt követeljük, hogy a Magyar- és Horvátország közti államjogi viszonyon jelentékeny változás történjék, felségednek ama felszólitásának, hogy a közös országgyülésbe az előirt számu delegáltakat megválaszszuk, mint hü alattvalók leguagyobb hódoló készségünk daczára sem felelhetünk meg. És tekintettel az alkotmánynak emlitett felfüggesztésére és a kiegyezési törvény ismételt megszegésére, akkor sem választhatnók azokat, ha a fennálló államjogi viszony hasznos voltáról meg volnánk győződve.

Isten áldja és óvja felségedet, legkegyelmesebb császárunkat és urunkat.

A dalmát-horvát- és szlavon királyság cs. k. apostoli felségednek mindenkor hü tartománygyülése.

Az Erzsébet-kórház zárkőletételi ünnepe.

— okt. 19.

A magyar szent korona országainak vöröskereszt egylete a nemzetközi jótékonysági szövetség tagjai sorában előkelő és díszes helyet foglal el. Hazai jótékony intézményeink között ez az első, mely az országot európai szinvonalon álló s az orvosi tudomány minden követelményeinek megfelelő kórházzal gazdagitotta, s most már megszünik a panasz, mely fővárosunkat e tekintetben annyira méltán érhette. Az Erzsébet-kórház zárkőletételi ünnepélye a nemzetközi, a fejedelmi és a hazai jótékonyság ünnepélye volt, s e nap emléke maradandó lesz a szenvedő, a beteg emberiség előtt. Bár a vöröskereszt-egylet nemzetközi és imperiális jellegénél fogva eddig, ha ugyan közel volt is — nem tudott a magyar társadalom szivéhez hozzáférni, maradt egy parányi kitöltetlen ür. Ez ürt töltötte be a mai ünnepély, mely eredményében mutatta be ez áldásos intézményt.

Az Erzsébet-kórház zárkőletételi ünnepélye, melyet a koronás király legmagasabb jelenléte emelt, ritka ünnepe volt a fővárosnak. Az ünnepély egyike volt ama ritka alkalmaknak, hol az egész főváros polgári és katonai előkelősége, születési arisztokrácziája, a tudomány és irodalom számtalan jelese alkotott egy társaságot.

Délelőtt tiz óra tájban kezdődött a kocsik felvonulása. Beláthatlan kocsisor vonult át a lánczhidon és az alaguton a Krisztinaváros fellobogózott és ünnepélyesen diszitett utczáin. A ritka kiváltságosak, kik fehér meghivókat kaptak, a felvételi épület kapujánál fogadtattak a rendezőség által. A vörös és zöld jegyesek számára két uton volt a közlekedés kijelölve. Tiz óra után fényes és elegáns közönség hullámzott az egyes pavillonok előtti köröndökön. Senki sem feledte el, hogy a meghivás frakkot és fehér nyakkendőt kiván a megjelenő vendégektől.

Az éles reggeli szellő pirosra csipte a díszesnél díszesebb téli öltözetekben megjelent hölgyek orczáit, a férfiak még a felöltőkben is dideregtek, s a kiknek mentéjök volt a díszöltönyökhöz, ennek jó hasznát vették. Pár ezerre tehető a közönség száma, mely a kórháztelep kerijében várta az ünnepély kezdetét.

Fent az első emeleti tanteremben, hol ezután a vöröskereszt-egylet ápolónőit és ápolóit tanitják szakértő orvosok a betegekkel való bánásmódra, a vöröskereszt-egylet vezértagjai, választmányi tagjai, tisztviselői gyülekeztek össze, várva a király megjelenésére. A tágas teremben félkörben állottak a kormány összes Budapesten időző tagjai *Tisza* Kálmán miniszterelnökkel élén, ki magyar díszruhában a Szent-István-rend nagy szalagjával jelent meg. Ragyogó magyar díszruhák, fényes egyenruhák, az osztrák és magyar rendek keresztjei, csillagai, főpapi talárok és a hölgyek díszes toilettejei káprázató képet alkottak.

Ott voltak: *Péchy* Tamás, a képviselőház elnöke, a vöröskereszt-egylet elnöksége részéről: Schlauch Lőrincz püspök és Bedekovics miniszter alelnökök, Lintner Imre igazgató, Toth József Sándor pénztárnok, Argay János irodafőnök; a kórházépitő bizottság részéről: Haussmann Alajos, Rupp Imre, Rudnyánszky Ferencz, Wiederspan Ferdinánd, az egylet közp. bizottságát képviselték: Edelsheim-Gyulai báróné, gr. Szapáry Istvánné, Kralovánszky Istvánné, b. Edelsheim-Gyulai, gr. Szapáry Géza, gr. Szapáry István, gróf Bánffy Béla, gróf Eszterházy Kálmán, Fabinyi Theophil, Ráth Károly főpolgármester, Kamermayer polgármester és Gerlóczy alpolgármester, báró Rédl Béla, Rudnyánszky Ferencz, Szitányi Bernát, gróf Sztáray Antal, gróf Karácsonyi Guido, Tisza Lajos gróf, Zichy Nándor gróf, Horvátország részéről Tallián Ede kanonok, az osztrák vöröskereszt-egylet részéről gróf Falkenhayn Ferencz elnök, lovag Fux Ede és gróf Migazzi alelnökök. Auguszta német császárné képviseletében Haas udvari tanácsos jelent meg. Jelen voltak továbbá gróf Berchem német főkonzul, a közös hadügyminisztérium részéről: Merkl Rudolf tábornok, dr. Hoór Wenczel vezértörzsorvos, Dittrich József ezredes, dr. Krausz Károly főtörzsorvos, Gemmel Ferencz altábornagy; az országos egészségügyi tanács részéről: dr. Korányi Frigyes, Lumniczer Sándor, Janny Gyula, Elischer Gyula, Fodor József, Goldzieher Vilmos, Takács Endre, Farkas László, Jordán Ferencz, Puky Ákos stb. A központi biztottság részéről: Ivánka Imréné, Kármán Lajosné, Schnierer Aladárné, Tatay Adolfné, Adler Antalné, Apáthy Isvánné, Brüll Miksa, Busbach Péter, Tabódy István, Sághy Gyula, Széki Antal; a budapesti bizottságok részéről: Békey Imréné, Vándor Jakabné, Forinyák Gyuláné, Elischer Gyuláné, Lintner Imréné, Sághy Gyuláné, Schubert Edéné, Kern Jenőné, Genda Ignáczné, Molnár Endréné, Jeszenszky Dánielné, Reményi Károlyné, Zirzenne, Hofbauer Jakabné, Hugmayer Jánosné, Magyar Gyuláné, Girókuty Ferenczné, Kiss Sándorné, Ordody Lajosné Rupp Zsigmondné, Győry Gyuláné, Ollé Jolán asz., Totaly Jenny assz.; a vidéki bizottságok részéről: Modrovich Ignácz, Seidl Lajos, Gebhardt Ignáczné Sz.-Fehérvárról; Varga György, Técsy Kálmán M.-Lápósról; Gávolszky József, Almássy Albertné Váczról; Molec Dániel Pozsonyból; Mendlik Ágost Pécsről; Babics János Egerből; Somhegyi József Főthről; Mikovinyi Gizela B.-Gyarmatról, Jávor Béláné Komáromból; Schneider György és neje, Farkas Mihály Vadkertről, Fakh Károly és Ordódy Pál Komárommegyéből, Gajzágó László Deésről, Scheftsik István Szolnokról, Mezey Albert Deésből, Kálóczy Lajosné, Szilágyi Gáspárné Győrből, Knausz Boldizsár, dr. Szekeres József, Donáth Lajos, Wachtel Zsigmond N.-Kanizsáról, dr. Raisz Gedeon N.-Mihályból, továbbá Berzeviczy Albert és Lőrinczy György képviselők.

Egy negyed tizenegykor érkezett meg *József* főherczeg Klotild főherczegasszonynyal és Mária Dorottya főherczegnővel, kiknek kiséretében voltak br. Nyáry főudvarmester, Zichy Irén és Bozler báróné udvarhölgyek. *Klotild* főherczegasszony sötétzöld bársonyruhát viselt sárga atlasz zig-zugos mellénykével, kalapja aranynyal diszitett zöld bársonyból készült, *Mária Dorottya* főherczegnő écharpeos fehér loden toilettében jelent meg, magas à la styrien kalappal.

Tizenegy órakor robogott az udvari fogat *ő felségével* a főkapu elé. A király *Károly Lajos* főherczeggel érkezett, kiséretét képezte *Mondel* báró főhadsegéd, továbbá a királyi és főherczegi hadsegédek. A bejáratnál Károlyi Gyula gróf, Zichy Livia grófnő és gr. Teleki Sándorné alelnökök üdvözölték a királyt, a ki katonásan köszöntve a jelenvoltakat, felhaladt a lépcsőn. Az első fordulónál *Ivánka* Imre gondnok és Henszlmann Alajos müépitész fogadta a királyt.

A pálczás urak háromszor ütve pálczáikkal a földre, jelezték a király érkezését. A király beléptekor üdvözölve József főherczeget és családját, a bibor teritővel leplezett asztal jobb oldalán állott meg, hol az általa valamint a királyné, József főherczegnő, Klotild főherczegasszony, Mária Valéria főherczegnő, Károly Lajos főherczeg által aláirt zárkőletételi okmány feküdt, a kórház leirásával együtt.

Ezután *Schlauch* püspök alelnök a következő beszéddel üdvözölte ő felségét:

Császári és apostoli királyi felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

A magyar szent korona országainak vörös-kereszt egylete a Genfben tartott nemzetközi értekezlet határozataiban, különösen az ottani több európai kormány közt kötött és az osztrák-magyar monarchia részéről is elfogadott nemzetközi szerződésben foglalt alapelvek szerint — és felséged és legkegyelmesebb asszonyunk ő császári és királyi felsége a királyné legfelsőbb védnöksége alatt

megalakulván, — legfőbb feladatának tartotta a béke idején a megfelelő előkészületekre felhasználni: hogyha netán az óra ütne, melyben Ausztria-Magyarországnak tekintélye és nagyhatalmi állása veszélyben forog, háboru alatt önkéntes egészségügyi szolgálatát kielégitően kifejthesse.

Előkészületi tevékenységének egyik eredménye e kórház, melyet részint saját vagyonából, részint kegyes alapitók ágyalapitványaiból alig két év lefolyása alatt felépitett, — mely a legkegyelmesebb védnöknő ő császári és királyi felsége a királyné legmagasabb nevét viseli, — és a mely ma felséged legmagasabb parancsára, a zárkő letétele után, magasztos rendeltetésének át fog adatni. Midőn az egylet ez első nagyobb müvét felségednek alattvalói hódolattal bemutatni készül, elengedhetlen kötelességének tartja, mélyen érzett háláját kifejezni ama legmagasabb kegyelemért, melylyel e szent ügyet felkarolni és azon valóban fejedelmi adományokért, melyekkel felséged és a legmagasabb uralkodóház tagjai törekvéseit támogatni kegyeskedtek, kötelességének tartja egyszersmind legalázatosabb köszönetét a trón zsámolyához letenni ama legfelsőbb elhatározásért: mely szerint a zárkövet saját legmagasabb személyében letenni méltóztatik.

E mü a szeretetnek müve. Egy gondolat teremtette azt, a gondolat, mely a legmagasabb tróntól kezdve le az utolsó kunyhóig áthatja a kebleket és ez: a kötelesség, melyet a szeretet nemesit; a kötelesség azok iránt, kik mint vér a mi vérünkből, ma már önszemélyükben áldozatul állanak és esnek az oltáron, a hol a király és a haza iránti szeretet lángol, — a szeretet azok iránt, kik mint a nemzetnek virága, mint a családoknak büszkesége, a becsület mezején harczképtelenekké válván, gyengéd kezek ápolására szorulnak. A magyar szent korona népei a katonai erények iránt mindig élénk érzékkel birtak; de ép oly mély részvéttel voltak azok iránt, kik a hadiszolgálat fáradalmai vagy a véres csaták következményei alatt szenvedtek. Tudjuk, hogy a sebesült vagy megbetegedett harczosok ápolása mindig kiváló tárgyát képezte a hadügyi és honvédelmi gondoskodásnak, — az egészségügyi csapatok mindig a hadsereg kiegészitő részét képezték, és felséged nemes szive, dicső ősei példájára soha sem feledkezett meg azokról, kik a királyért és a hazáért véröket ontották. Ma azonban a hadsereg elemei és létfeltételei megváltoztak. Az általános hadkötelezettségnél fogva, a hadsereg százezernyi gyengéd szálakkal füződik a nemzet és a családok életéhez. A mi gyermekeinkben életerős, tiszta, nemes, az évenkint zászló alá hivatik; hogy a fegyelem, a tekintély, a becsület iskolájában megerősödvén, a király és a haza kettős csillagja alatt tanuljanak meg küzdeni, szenvedni és győzni. A hadsereg sorsa tehát a nemzet sorsa, szenvedései a nemzet szenvedései. De a hol általános a kötelezettség, ott általánosnak kell lenni a jogosultságnak is, mely a szenvedés perczeiben a nemzet szeretetére és áldozatkészségére hivatkozhatik. A mit az egészségügyi csapatok legönfeláldozóbb kötelességérzete és legvégsőbb erőfeszitése le nem győzhet, azt a közrészvét van hivatva pótolni, — ott milliók segédkezése, ott az egész nemzet jótékonysága kell, hogy sorompóba lépjen, mert a háboru válságos perczeiben a nemzet szive lüktet a hadseregben. A hol a harcz kimélhetlensége oly sulyos sebeket ejt, ott a szeretet enyhitheti csak a fajdalmat, mert midőn amaz rombol, emez épit; épit szerényen, csendesen munkálkodva, bekötözi a sebeket s emeli a lelket. A kötelesség és a szeretet kettős gondolata tehát az, mely ez épületet emelte. Béke idején 120 beteg számára van ez berendezve. A magyar királyi egyetem kitünő és önként ajánlkozott tanárainak vezetése, — részint a szatmári irgalmas szerzetesnők, részint kitanitott világi ápolónők gondozása mellett, itt fognak értékesittetni mindazon haladások, melyek a katonai egészségügy terén általában, — különösen pedig a háboru idején való önkéntes egészségügyi szolgálat körül észleltetnek. Háboru idején egész terjedelmeben 800 sebesült és beteg katona ápolására fog szolgálni.

Szerény a kezdet a szükség nagyságához képest; de magasztos a czél és fönséges az eszmény, mely az egylet tevékenységét átszellemiti. A kereszt, mely egykor az áldozatok legnagyobbikát, legnemesbikét hordozta, miután két ezer éven át szent tüzével melegitette a sziveket, ma a czivilizáczió magaslatán álló népeket és nemzeteket ismét ugyanazon titokszerü törhetlen varázszsal, ugyanazon isteni erővel gyüjti szárnyai alá és vezeti az emberi érzelmek legmagasztosbikára: a tevékeny, önfeláldozó szeretetre. A vörös-kereszt ma a szenvedő katonára nézve a béke jelvénye, a vigasztalás menhelye, védelme a háboru kegyetlensége ellen. A hol e zászló leng, ott elnémul a harczi szenvedély, ott müködik a keresztény felebaráti szeretet mint erő és áldás.

Császári és apostoli királyi felséged jóságos őrző szelleme egyletünknek. Hatalmas védszárnyai alá fogadta a keresztény czivilizácziónak ezen egyik legszebb vivmányát. És a midőn igy a korona lehajol, hogy magához emelje a szenvedőt, akkor mélyen hajlanak meg a legfőbb hadur előtt a hadsereg tisztelgő zászlai, akkor a nemzet királya iránti hagyományos hüsége és ragaszkodásának érzetében büszkén és lelkesülten tekint a koronára, mert ott dicső fényben ragyog annak legszebb gyémántja: «a népek szeretete.» (Éljenzés.)

A király erre érczes, még a melléktermekben is hallható hangon következőleg válaszolt:

«Őszinte örömmel jöttem ez ünnepélyhez, mely tanuságot tesz nemcsak az ország s a főváros felebaráti szeretetéről és áldozatkészségéről, hanem egyszersmind a vöröskereszt-egylet üdvös müködéséről és kitünő vezetéséről.

Óhajtom, hogy ez épület, melynek zárköve most fog letétetni, minél tovább csak mint a béke jelvénye szolgáljon üdvös rendeltetésének s elvárom, hogy e zárkő nem befejezését, hanem inkább alapját és folytatását fogja jelezni ezen egylet áldásos müködésének, mely oltalmamra és örömteljes támogatásomra mindenkor számithat.» (Lelkes éljenzés.)

Ő felsége ezután odalépett Schlauchhoz és megjegyzé: «Nagyon szépen szólt az egylet és ezen épület hivatásáról. Nőm nagyon, de nagyon sajnálja, hogy el nem jöhetett, de több napi gyöngélkedése, mely azonban már multófélben van, akadályozta a megjelenésben, de mihelyt megteheti, el fog jönni és megtekinti e telepet.» Ő felsége ezután rövid ideig cercle-t tartott, megszólitotta Ivánka Imrét, odalépett azután gr. Szapáry Istvánnéhoz, őt hosszabb megszólitással kitüntetve, bemutattatta magának a német vörös-kereszt-egylet alelnökét és képviselőjét Haas udvari tanácsost és megszólitotta később Németország főkonzulát, Berchen grófot, Beniczky államtitkárt, Falkenheyn grófot és az épitési bizottság több tagját.

A cercle végeztével ő felsége Klotild főherczegasszonynyal karján az intézet egyes helyiségeinek és a belső berendezés megtekintésére indult. Mária Dorottya főherczegnőt Károly Lajos főherczeg vezette. Ez utjában a királyt Ivánka Imre orsz. képviselő, a vörös-kereszt-egylet gondnoka kalauzolta, ki fáradhatlan buzgalmával és alapos ismereteivel maradandó érdemeket szerzett a mü megalkotása körül. Az emeleten levő helyiségek megszemlélésénél a király bemutatta Vályi Matildot, az intézet főnöknőjét, buzditva őt tisztének betöltésére. Majd a földszinten a felvételi irodát, váró- és rendelő-szobákat, az igazgató hivatalos helyiségeit és a gyógyszertárat szemlélte meg, több kérdést intézve egyes helyiségek rendeltetése felől és többször kifejezést adva megelégedésének. A lépcsőház oldalfalait diszitő két freskóképet beható figyelemre méltatta a király, megelégedéssel hallotta, hogy azok Feszty Árpád festőmüvészünk alkotásai.

A felvételi épület megtekintése után a tiszti pavillonokat, majd a sebészi és belgyógyászati pavillonokat szemlélte meg a király. Ezek szintén egy emeletes épületek, földszint van a tiszti pavillonokban hat betegszoba, két ápolónői szoba, két fürdőszoba és egy billiárd terem; a sebészi és belgyógyászati osztály két egyemeletes épületben van elhelyezve, beosztásukra tökéletesen egymáshoz hasonlók, csakis a berendezést illetőleg van eltérés. Mindegyik pavillon előtt a tisztviselők állottak, az ápolónők és apáczák a kórtermekben várták a király látogatását. A belgyógyászati osztályban a király bemutattatta dr. Takács Endrét és ez osztály berendezéséről elismeréssel szólt. Majd a konyhaépületben tett latogatást a király, különös érdekkel szemlélte meg a müködő gőzmángorlót, a kallózó és facsarógépeket s a szárító kamarát. Legnagyobb érdeket keltett a nagy főzőkonyha, a hol a szakácsnők mutatták be müködésöket. — Különösen megnyerte a király tetszését a konyha, hol a főzés gőzzel történik. Hat darab belül ónozott katlanban egyszerre ötszáz liter ételt lehet főzni. Egyik katlan burgonyafőzésre van berendezve, a főzéshez, valamint a pavillonokban levő theakonyhákba a gőz a központi kazánházból vezettetik. A czélszerü berendezést Knuth Károly eszközölte. A király a czélszerü berendezésről meleg elismerés hangján nyilatkozott. A raktári épületekben történt az épitésnél és berendezésnél egyes munkákat végzett vállalkozók bemutatása. Ezután a német lovagrend tizenhat sebesültszállitó kocsiból álló nagyszerü ajándékát szemlélte meg a király és több perczig időzött a tábori sátorban, melyet egy franczia czég állitott ki. A halottas kamara és a barakok megtekintése után ő felsége megelégedésének többszörös kifejezést adva a kapu alatt, a zárkő beverését végezte. Átvett az épitésvezetőtől egy kalapácsot s három ütést tett a zártkőre. A zárkő alatt helyezték el a kórház alapitására vonatkozó okmányokat. Egyik okmányt a király és a királyi család tagjai irták alá, a másikon pedig báró Edelsheim-Gyulay Lipót, Gabriányi József alezredes, Zichy Livia grófnő, Boxberg bárónő, báró Nopcsa főudvarmester, báró Mondel főhadsegéd, Pápay udvari tanácsos, Falkenhayn gróf, Fux báró, Perczel Béla a kuria elnöke, Lohan őrnagy nevei olvashatók. A harmadik okmányon azok nevei vannak megörökitve, kik az épitésben és felszerelésben vettek részt. Ezek a következők: Fekete Elek épitő, Hauszmann Sándor kőfaragó, Neuschloss Emil ács, Zellerin Mátyás bádogos, Szandrositz J. palafedő, Gregersen G. asztalos, Rill Lajos lakatos, Stecher Károly mázoló és Forgó Iván üvegesmester, Scholz Robert festő, Knuth Károly gáz- és vizvezeték-berendező, Weber Károly kertész, Feszty Árpád, Kratzmann Ede, Dózsa testvérek, Hirsch Sebestyén kövező, Schlick Béla «a vasnemüek gyárosa», Eberling József, Buchwald Sándor, Egger testvérek és stb. A király, mialatt Klotild főherczegasszony, Mária Dorottya főherczegnő, Károly Lajos fhg, József fhg és Tisza Kálmán miniszterelnök a zárkő beverését végezték a környezetével tár algott ezután pedig gr. Károlyi Gyulához fordulva, megköszönte az ura kifejtett buzgalmát, fáradozását és az előrebogott udvari ocsiba szállt. Ő felsége a jelenvoltak lelkesült éljenzése közt hajtatott el a budai várpalotába. Az ünnepély így ért egykor végződött.

Este ... órakor gr. *Károlyi* Gyula palotájában fényes diner volt huszonnyolcz teritékre. Ott voltak a vöröskereszt-egylet budapesti vezértagjai, Haas udvari tanácsos, a német császárnő küldöttje. Pohárköszöntőket mondtak *Schlauch* püspök, gr. *Károlyi* Gyula, Haas udvari tanácsos. A társaság félkilenczkor oszlott szét.

UJDONSÁGOK.

— okt. 19.

— *Személyi hirek*. *Rudolf* trónörökös és *Vilmos* porosz herczeg ma reggel 7 órakor Berlinbe érkeztek; este 5 órakor Hubertusstockba rándulnak, honnan holnap este visszatérve a trónörökös Bécsbe utazik vissza. — *Károly Lajos* főherczeg tegnap este Bécsből s *József* főherczeg és családja tegnap délután 4 óra 15 perczkor Alcsuthról Budapestre érkeztek. — *Frigyes főherczeg* és neje Izabella főherczegnő Brüsszelen és Kölnön át haza utazandó, Angliából már elindultak. — *Gróf Károlyi Alajos*, a monarchia londoni nagykövete, tegnap hagyta el ágyát először. — *Szilágyi István*, a máramarosszigeti helv. hitv. lyczeum igazgatója, a folyó tanévben fogja megülni tanárságának félszázados jubileumát. — *A romániai királyi pár* Sigmaringenből e hó 23-án érkezik Bécsbe és mint a trónörökospár vendége a laxenburgi kastélyba fog szállani.

— **Szüreti mulatság József főherczegnél.** Jókai Mór irja ma a *Nem.*-ben: «Aztán majd szüretkor én magam készitem el a gulyáshust!» Ezzel a szóval biztatott fel József főherczeg ő fensége, mikor legutóbb Alcsuthon voltam a «romano csibakéro sziklariben» dolgában. Nem is feledkezett meg az igéretéről, egy patriarchális táviratban meginvitálva a mai szüreti mulatságra: «nagyon jól fogunk mulatni.» (Erre pedig ugyan nagy szükségem van, mert a válaszfelirati vita mulatságnak nem igen jó mulatság.) Kilencz ora volt, mikor a vasutról odarepitett a négy kisjenői sárkány. Már akkor a két kis főherczeg Holdházy apátkanonokkal együtt indulásra készen várt rám, József herczeg botot is faragott a számomra, hogy könnyebben essék a gyalogolás. László meg előre futott, «ott van már a papa a szőlőben, látja a konyhája füstjét, ide érzik a jó szaga!» Azzal megindult a karaván a közeli szőlőbe. Csanyi Pista felcsuthi bandája már messziről rákezdte a Rákóczi-indulót, mikor észrevett bennünket. A gyepes udvaron nagyban folyt már akkor a munka. Az alacsony nadfedelü présház előtt őrölték a mustot, az ökrös szekér ott várt rá a lajttal. A szőlőlugasban egy katonaviselt ember gömbölygetett a tenyerei között nagyszerü tészta-galacsinokat, egy másik ezüstérdemrendes honvéd egy hosszu asztalon apritotta szeletekre a kétféle hust; azokat Farkas honvéd alezredes huzogatta nyársra, szalonnával, veres hagymával sorakoztatva; meg más katonák krumplit hámoztak, káposztát apritottak; csak maga a főherczeg volt czivilben, kék kötény kötve a derekára. Két nagy katlanban égett már a tüz, azok is tábori szokás szerint a partba voltak ásva; mind a kettő fölött egy-egy roppant rézüst fortyogott, az egyikben főtt már a gulyáshus, a másikban meg a «czakumpakk», egy mellékttüzön csendesen sistergett a bakagombóczhoz való hagymás zsir, — mindenkinek tele volt a keze dologgal. «Hát nekem nem lehetne valami ha znomat venni!» — «Dehogy nem, a gulyáshust segithet keverni, legalább nem lesz kozmás, mint tavaly volt.» S aztán megmagyarázta a főherczeg, hogy mi minden lesz a mai lakomán. Igy szólt a «szüreti menázsi.» 1884. okt. 16-án. Marhahus paprikás krumplival (no ezt már ismerem), azután «bakagombócz» (ez tésztából készül, olyan egy fontos golyóformára, szalonnával megspékelik, azután egy óra hoszszat főzik bugyborékoló vizben, mig megpuhul, akkor zsirba rakják, a hol ujra megkeményedik, hogy lőni lehet vele) azután lesz «czakumpakk» (ebben van paszuly, burgonya, rizs, káposzta, közbe vegyitett börös pecsenyedarabokkal, leleresztve rántáslével, paprika a tetejébe), azután jön czigánypecsenye, meg zsiványpecsenye (ezt nyárson fogják sütni: áll marhahusból és sörtvéshusból), azután kapunk «granatérosmarschot» (hát ez mi? turó, csusza, de turó helyett hagymás krumplival keverve; hol vennék a táborban a turót?) aztán még jön a «visokai sütemény», ezt az a horvát honvéd tudja kesziteni, a kinek ezüst vitézségi rendje van. Mind elkészült ez annak idejére, megérkeztek a kastély tündérei, a magas urhölgyek, az ilyen gulyáshus illat lecsalogatná még az Olympot is. Hevenyészett asztal lett teritve, a főherczegnőnek átadatott a magyarul irt «menázsi» s arra a honvédek elkezdték körülhordani a hatalmas bográcsokat egymás után s senkinek sem kellett kinálás. A kisebbik professzora a főherczegfiaknak kitanult fényképész, oda állitott a lakomázó társaság elé egy photographi mühelyt s pillanatnyi fölvétel után megörökité a lakomázó társaságot: a főherczeget a kanállal a szájában; én szerencsére nem látszom a pohártól, a miből éppen iszom. Először jóllakott a menázsiból az uri társaság, akkor hozzá ült a honvédcselédség, következtek utánuk a czigányok, még azok sem birtak elf gyasztani, akkor aztán jól tartották a szedőket. Olyan volt ez, mint a Thábor-hegyi prédikáczio.» — A kastélybeli esti mulatságról ezeket irja Jókai: «Már a tornáczba érkezve hangzott elém az alföldi népdal, a mit a főherczegnő szobájában én keltek; a khórusban tulnyomó volt a sopranhang, de az elámulás csak akkor fogott el, mikor a terembe beléptem s megláttam az egész társaságot. A főherczegi család ifju tagjai és az udvarhölgyek mind népies jelmezekbe voltak öltözve; Mária főherczegnő gyöngyös pártával, zsinóros pruszlikban, gyönyörü gömöri parasztleány volt, mig Margit főherczegnő kisjenői oláh fátá ak volt öltözve, ezüst szövöttes katrinczával, piros mellénykével, ezüst virágokkal himzett hosszu bő ingujjakkal, karmazsin piros csizmában, a mi mind ugy illett hosszu fonadéku aranyszőke hajához. Zichy Irene grófnő pompás győrvidéki menyecske volt, mig Boxberg Paula bárónő aranycsipkés főkötőjében, virágos viganójában a mántai pompát képviselte deli alakjával. A két kis főherczeg Bánk bán és Hunyady Lászlót mutatta miniatürben, — maga pedig József főherczeg igazi eredeti debreczeni csikos ornátusban pompázott; lobogós ingujjakkal, birkaprémes mentéje fél vállára vetve, alatta az ólom-pitykékkel kivarrott pruszlik, sallangos kostok a szijj mellé dugva, (megsugta később, hogy *szüzdohány* van bele vágva), a gyürött rku csizman hatalmas pergős sarkantyuk, s a vállán keresztül csavarva a kivert nyelü karikás ostor. «Milliom bocsánat! hisz ebben az egész társaságban csak én magam vagyok egyedül a *német*». — «Azt énekelte a pap: ne nézd uram, hogy ő német!» Majd vacsorához ültünk. Sejtettem, hogy táncz lesz ennek a vége! A hogy be is következett; vacsora után átment a társaság a tánczterembe. Ott várt már felvont hegedüvel Csanyi Pista bandája s ráántotta a láb alá valót. Hiszen tánczosnő lett volna szép számmal; de tanczos csak egy volt, a kis József herczeg; a ki ki is tett magáért. Mondék a főherczegnőnek: «eszembe jut most az operette, a minek a czime «Tiz leány és egy férfi.» — «Majd lesz itten több is!» Kiváncsi voltam rá, ki lesz az? Csak nem a fiatal tisztelendő tanár ur? Egyszer aztán megperdül a sarkantyu s előáll maga József főherczeg, Mária főherczegnőt párul vezetve s bemutatja azt az igazi huszáros, csikósos magyar tánczot, a minemüt én csak kecskeméti diákkoromból emlékszem, mikor a verbunkosok járták a promenád közepén. Tökéletes alföldi magyar legény volt, mikor abban egyenesre ágaskodik a jó kedv, neki szánja magát, de soha egy pillanatra el nem veszti a komoly délczegségét, nem rugdal, nem toporzékol az, hanem kevélykedik, abban a vitusa s minden mozdulatával azt mondja: «ki a legény a csárdában?» De gyalog is szivesen eljöttem volna Alcsuthra, csak azért, hogy ezt a tánczot lássam. Egyszer aztán azon vettem észre, hogy magam is benne vagyok a tánczban. Vittek. Még azt mondta a főherczegnő, mikor vége volt, hogy elég jól járom a palotást. «Hjaj! Fenséges asszonyom, nem palotás ez már, hanem csak ruinás.» Denique megesett.

— *A predeáli vasuti szerencsétlenség* felől, melyet már emlitettünk, ez uj részleteket közli az Sz. N.: Rémes izgatottság keletkezett e hó 14-én Brassóban, mikor a Bukarest-Predeal felől érkezni szokott vonat pár órai késedelemmel a pályaházhoz berobogott. A hir, hogy Predeálon innen a lokomotiv gőzkazánja explodált, villámként futotta be a várost. Pár negyed óra mulva már óriási nagyitásban szaladgált a rémhir. Voltak, kik bizonyosra állitották, hogy az egész személyvonat forgácsokra zuzódott össze s hogy az utasok közül senki sem menekült meg, vagy legalább is felerészben szörnyet halt az utazó személyzet. Egész bucsujárás lett a pályaház felé. Ott sem lehetett sokkal többet tudni. A megérkezett utasokat fölvették az omnibuszok, bérkocsik, beszállitották a városba. — A kik látták őket, megjegyezték, hogy halotthalvány volt mindenike a kiállott félelem és ijedtség miatt. Végre a hivatalos tudósitás is megérkezett s a kik a várt és véletlensegből elmaradt családtagok bizonytalan sorsa miatt jajveszékeltek, most könnyebbülten lélegzettek fel. A szerencsétlenség Predeálon tul, a 60. számu őrháznál déli 12¾ órakor történt. Az utasok egy iszonyu, menydörgésszerü robajt és csattanást hallottak, mire a kocsik borzasztó lövést szenvedtek, ugy hogy a bennülők egymásra estek a váratlan nagy rázkódás miatt. A *gőzkazán repedt szét* a tulhevités miatt és oly erővel explodált, hogy a forgácsokra szaggatott s az óriás nyomás alatt *megolvadt* gőzkazán darabjai 30—35 méter távolságra röpültek. A gépész tagjai összeroncsolt állapotban hevertek mintegy 8 méternyi távolban a földön. A szerencsétlen ember borzasztó vonaglások közt alig pár percz mulva meghalt. Iszonyu égési sebeket szenvedett a fütőszolga is a kiömlő forró viz és gőz miatt, ezenkivül számos sulyos, életveszélyes seb boritja. Bevitték a brassói kórházba. Az utasok közt a borzasztó ijedtség elképzelhető. Kétségbeesett sikoltások és jajgatások között szakitották fel az ablakokat s ugráltak ki egymás után. Az óriási zürzavarban mindenki fejét veszté, mig végre félóra mulva jött a segélyvonat Predeálról s tovább szállitotta a megrémült utasokat. Azt mondják a gépész ittas állapotban volt s e miatt tévesztette el a hevités kellő mértékét. A vizsgálatot különben meginditották a megdöbbentő esemény után azonnal.

— **Asztalon felejtett 1000 frt.** S. Gy. pénzügyi tanácsos és dohánybeváltó felügyelőnél egy fél, hivatalos eljárás alkalmával 1000 frtot felejtett az asztalon, melyet ez jelentése kapcsán haladéktalanul felküldött a pénzügyminiszteriumhoz. Minthogy ez összegnek eredetét és rendeltetését a meginditott bünvádi eljárás sem deritette ki, a pénzügyminiszter azt az országos gazdasági egyesület rendelkezésére bocsátotta a végből, hogy abból 200 frt a folyó évben megtartott dohánykiállitás fedezetlen költségeire, a fennmaradó 800 frt pedig valamely a gazdasági egyesület által meghatározandó szakirodalmi pályamunka jutalmazására fordittassék. Az egyesület igazgató választmánya az adományt köszönettel fogadta és annak a kijelölt czélra leendő forditása érdekében megbizta az ismeretterjesztő szakosztályt, hogy a kiirandó pályázat minél elébb javaslatot terjeszszen a választmány el.

— **Végre nem hajtható halálos itélet.** Andrea görög rabló éveken át volt réme Anatoliának, mivel roppant vakmerőséget sz rtelen kegyetlenséggel egyesitett. Fejére dijat tüztek ki. Egy paraszt ennek hallatára földedezte a hatóság előtt a bandita tartózkodási helyét, mire aztán egy szakasz katona rajtacsapott és kézrekeritette. Bizonyozta ugyan, hogy ő csak egyszerü marhakereskedő, mindazáltal békóba verték és Smyrnába szállitották, hol a törvényszék halálra itélte. A porta azonban megtiltotta az itélet végrehajtását, mivel nincs bizonyiték az elfogottnak Andreával való ugyanazonosságára. Másrészt azonban a fogoly sem tudja bebizonyitani, hogy nem ő a rettegett bandita, minek következtében továbbra is hüvösön marad.

— **Sajtóhiba-igazitás.** Az «Egyetértés» mai számában megjelent nyilatkozatom egy tekintetben félreértésre adhatna alkalmat, legyen szabad annak megelőzése végett a következőket elmondanom. A kérdéses nyilatkozat igy kezdődik: «. . . . Kecskemét városa egyik kormánypárti képviselője . . . .» Ebből azt lehetne következtetni, hogy Kecskemét városának másik képviselője is a kormánypárthoz tartozik. Nehogy ezen másik képviselőnek választóit esetleg nyugtalanság lepje meg, sietek helyreigazitani ama nyilatkozatot, kijelentvén, hogy derék képviselőjük Lipthay Pál tisztelt barátom, a függetlenségi és 48-as pártnak és körnek tagja. Az egész esetleges félreértésnek pedig a szedő az oka, ki a «kormánypárti» szónak előtte és utána is általam odairt kommát kihagyta. *Mocsáry Lajos.*

— **Somoskeöy Géza**, kit e napokban Ausztriából kiutasitottak, Magyarország felé vette utját. Pozsonyban megjelent egy lap szerkesztőségében és keservesen panaszkodott a Bécsben iránta tanusitott bánásmód fölött. Mikor Bécsben e hó 14-én a rendőrség elé idézték, mindenképen bizonyozta ártatlanságát. *Wachler* rend őrbiztos fogalmazó ama kérdésére, minő okmányok fölött rendelkezik, azt felelte, hogy csupán az angol bank iratai vannak nála. A fogalmazó ezután tudtára adta a következőket: A rendőrigazgatóság biztonság és államveszélyesnek jelentette őut ki és az osztrák monarchia összes koronatartományaiból kiutasittatta. Három nap alatt fellebbezhet, vagy nyolcz nap alatt távozik Bécsből. *Somoskeöy*: Én apellálják? Eszem ágában sincs. Kihez is? Üzleti ügyekben vagyok Bécsben, melyet már évek óta nem látogattam meg. Gentlemanként viselkedtem és semmit sem vétettem, a mi ily erőszakoskodást igazolna. A rendeletről egyszerüen tudomást sem fogok venni. *Wachl.*: Ha nyolcz nap alatt nem távozik elfogatjuk és a határra szállitjuk. *Som.*: Melyik határra: *Wachl.*: A magyarra. *Som.*: De hiszen én angol kereskedő vagyok és angol utlevéllel utazom. *Wachl.*: Akkor a német határra toloncsoltatjuk. *Som.*: De én szerződésekkel vagyok ide kötve, üzletekhez fogtam, melyek itlétemet szükségessé teszik. A rendeletből nagy kár háramolhatnék rám. Különben fogok valakivel beszélni, a ki e rendeletet azonnal meg fogja szüntetni. Tudom, hogy az az ur, a ki 160,000 forinttommal adós és még több magas állásu egyénség kitusszkolni ohajtanának innen. De meg fogom mutatni, ki a legény a gáton. Tudom, hogy Bécsben kivételes állapot uralkodik . . . Budapesten *megkértem Tisza miniszterelnököt*, hogy a magyar hatóságok hagyjanak békében. Bécsben meglátogattam a miniszterelnököt és Szögyény osztályfőnököt, kik elé ugyan e kérelemmel járultam. Az urak megigérték, hogy teljesitik azt, a rendelet azonban mast mutat. A rendőrség most kompromittálni akar a kereskedővilág előtt, hogy engem anyagilag tönkre juttasson. De én nem ijedek meg és ezt be is fogom önöknek bizonyitani. — Ezzel a kihallgatás véget ért.

— **Leégett gyufagyár.** *Békés-Gyulán* Neubauer Mór és társának a sugaruton levő gyufagyára, 10—12 öles hosszu raktár épülete e hó 15-én este kigyuladt s porrá égett. A tüz óriási volt, a mennyiben a raktár tele volt csupa gyulékony anyagokkal, elszállitásra kész körülbelül 60,000 csomag kész gyufa, 3 waggon gyufakészitéshez való faszálka, 2 waggon gyufás katulyák előállitásához szükséges szalmapapir tekercsekben és meg a gyárnál szükséges minden egyéb gyulékony készletek, melyek még a másnap folyaman is erősen égtek. — A kár 7—8 ezer forintra tehető s bár a raktárépület biztositva volt, mégis a tulajdonosok tetemes kárt szenvedtek.

— **Apagyilkosság.** Emlitettük, hogy Bartha Sándor szolnoki lakost a Kunlaposon levő réti földjén meggyilkolva találták. Most kiderült, hogy Barthat két fia: a *tizenhatéves* János és a *tizenhárom esztendős* Imre ölték meg. Bartha János egy, a tanyájuk szomszédságában levő másik tanyáról egy régi egycsövü rozsdás puskát vivén el, azt puskaporral és sréttel s ólomdarabokkal megtöltötte, s felkereste testvérét Bartha Imrét, előadván neki, hogy apjat megl'vi. A 13 eves rossz fiu maga vezette testvérbátyját a réten aluvó édesatyjához, s midőn látta, hogy batyja tettének elkövetésétől az első pillanatra visszariadt, még ő biztatta, hogy «rajta, lődd meg hát, mert különben ő üt agyon tégéd.» Bartha János ekkor öcscsét elkülüte atyja mellől, mert a lövésre megtalál ijedni, s mikor a fiu néhány lépésre tavozott, puskája csövét atyja jobb halántékához illesztvén, a puskát elsütötte, ugy hogy Bartha Sándor rögtön szörnyet halt. A fiatal gonosztevők elfogatván, tettüket bevallották. Gonosz tettük indokául azt hozzák fel, hogy atyjuk ugy velök, mint többi testvérükkel nagyon szigoruan bánt és a háztól is elüzte őket. A gonosz fiuk, megátalkodott gonoszságukban röhögve vallották be gonosz tettüket. Most elmebeli állapotuk áll megfigyelés alatt, bár minden jel arra mutat, hogy elméjük tiszta és józan.

Rövid hirek. *Csongrádon* a belvárosi templomra e hó 18-án tették föl ünnepiesen az uj gömböt és keresztet; a törökök kiüzetése után épült egyház uj átalakitáson ment át, a mi a város tanácsának s a templom gondnokának, Gulyás Józsefnek köszönhető. — *Pozsonyban* több lutrijátékost, a kik közt nehányan ternót is csináltak a mult huzáson, az a kellemetlen meglepetés ért, hogy a nyereményeket nem fizetik ki, mert a pozsonyi gyüjtő elkésve küldötte be a számokat Budapestre. — *Newyorkban* egy Kelly nevü ember olyan ágyut talált föl, mely aether-gőzzel lő; hat csepp vizzel, egy kis aetherrel és egy pint levegővel egy percz alatt husz darab ötunczias golyót röpitett ki ötszáz láb távolságra; most négyszáz lóerejü aetherlokomobilra kér szabadalmat. — *Stuttgart* mellett Schilling mechanikus olyan koporsót szerkesztett, a mely lélekző csővel és csengettyüvel van összeköttetésben a világgal s igy a tetszhalottak megmentése lehetséges; Schilling próbakép magát is eltemettette hat lább mély sirba és fél óráig volt lent a mélyben, mig jelt adott, hogy ássák ki. — *Szolnokon* Szabó Menyhért 68-ik gyalogezredbeli ujoncz a fölött való bujában, hogy a szeretője hütelen lett hozzá, agyonlőtte magát. — *Aradon* felfüggesztették állásától és vizsgálat alá vonták R. fémjelzőt, a ki állitólag tévedésből egy rézláncot aranynak jelzett, ez által csalásokra nyujtott alkalmat.

= **Krause Valdemár** fővárosi tüzfelügyelőt ma délelőtt agylágyulás következtében beszállitották a Rókuskórház megfigyelő osztályába.

SZINHÁZ, MÜVÉSZET.

— **A m. kir. operaházban** *A zsidónő* mai előadásán az inkognito-páholyban jelen volt ő felsége a király és Károly Lajos főherczeg (Mondel báró kiséretében), továbbá József főherczeg páholyában Klotild főherczegné leányával Mária Dorottya főherczegnővel, Zichy grófné és Boxberg bárónő udvarhölgyeivel. A király látogatása nem volt előre jelezve s igy a felség és öcscse az első felvonás alatt a nélkül érkeztek meg, hogy fogadtatás lett volna. Ő felsége az első felvonás közben átment Klotild főherczegné páholyába s élénk társalgás közt ott időzött huzamosabb ideig; a király és Károly Lajos főherczeg a harmadik felvonás balletje után távoztak. A magas vendégeket Podmaniczky báró intendáns kisérte ki az udvari fogatokhoz. Az előadást igen érdeklődve nézték s a király gyakran használta látcsövét. Klotild főherczegné és leánya egész az előadás végeig maradtak. A közönség egészen megtölté a házat; Turolla k. a. és Perotti kitünően müködtek közre, de taps, tekintettel az udvar jelenlétére, csak kevés volt.

— **A nemzeti szinházban** ma este *Liliomfit*, Szigligeti kitünő vigjátékát adták. Mariska szerepét, mely legutóbb a Kordin Mariska kezében volt, Csillag Teréz játszta és énekelte; szépen játszott, és dalait is megtapsolták. Kányai fogadós szerepe szintén gazdát cserélt: Sántától Gabányi vette át, a kinek inkább is való. A közönség igen jól mulatott az előadáson.

— **A müc̈sarnoknak** ma délután magas vendégei voltak. *Károly Lajos* főherczeg *Pálffy* gróf főudvarmester kiséretében és később *József* főherczeg, *Klotild* és *Mária* főherczegnőkkel, *Nyáry* báró főudvarmester, *Zichy* grófnő és *Boxberg* bárónő udvarhölgyek kiséretében nagy érdekkel szemlélték Munkácsy remek festményét és ismételten adtak tetszésöknek kifejezést *Telepy* Károly mütárnok előtt. Később *Zichy* Edmond és Jenő grófok vezetése mellett az iparmüvészeti muzeumot is megtekintették, hol *Károly Lajos* főherczeg megrendeléseket is tett. — A *Munkácsy-kiállitás* vége közeledvén, a közönség ma egész napon át tömegesen tódult a müc̈sarnokba. A látogatók száma ma meghaladta a három ezret.

— **Pálmay Ilka pályázata.** Pálmay Ilka tudvalevőleg 50 arany pályadijat füzött ki némi irodalmi becscsel biró szindarabra, melynek föltételeül van szabva, hogy jó szerep legyen benne a müvésznő számára. A pályázatra beérkezett 30 pályamü, köztük 22 népszinmü, 1 népies szinmü, 1 énekes szinmü, 1 népdráma, 1 életkép és 4 operette. A pályamüvek megbirálására a müvésznő öttagu bizottságot kért föl, melynek nevében *Mihály* József már eléje is terjesztette a bizottság jelentését. Figyelemreméltó darab egészben véve csak hat akadt a pályázaton, még pedig a bizottság osztályozása szerint ily sorban: A hódosi biró lánya, Ilka lencséje, A dajka, Senki fia, Az aranylánc és Az utolsó kenet. Ez utolsó népszinmünek itélte oda a bizottság a pályadijat. Ügyes kis meséje, gyors cselekvénye, eleven dialogja, jóizü humora, gördülékeny nyelve és csinos dalai számos hiányai daczára minden versenytársa fölé emelik; némileg irodalmi értéke is van. Füzi Eszter költői alakja a darabnak s ha nem is bravoure szerep, de elég alkalmas arra, hogy a müvésznő sikerrel játszhassa. A bizottság inditványára a jutalom kitüzője az Utolsó kenet jeligés levélkéjét bontotta föl, melyből *Monostori* (Krausz) Károly neve tünt elő. A népirodalomban, s a budapesti szinházlátogató közönség előtt egészen ismeretlen név, ámbár Monostori Károly már eddig is tett kisérletet a drámairodalom terén s egy pár darabja a vidéki szinpadokon szinre is került. Ha jól vagyunk értesülve, «Babos kendő» czimü népszinmüvét Kolozsvártt is előadták. *Az utolsó kenetet* alkalmasint már a folyó saisonban elő fogják adni a népszinházban.

— **A Lotz-ünnep** ügyében értekezletet tartott egy festőkből, szobrászokból és müépitészekből álló társaság s elhatározta, hogy müvészi becsü emléktárgygyal lepi meg a kitünő festőt. Többen ajánlkoztak az emléktárgy tervének elkészitésére.

— **Makartné asszony** nyilatkozata. Alig hantolták be Makart sirját, és egyes lapok előrántották az elhunyt festő magánügyeit, többek közt nejének hozzá való viszonyát, kit azzal vádoltak, hogy csak puszta önzésből ment nőül Makarthoz és hogy ő kényszeritette ez utóbbit pihenés nélküli munkára stb. A sulyos vádakkal illetett asszony ez ügyben most a *Budapester Tagbl.* szerkesztőjének a következő levelet külte: «Tek. szerkesztőség! Csak ma jutott kezeimbe a *Neues Pester Journ.* ama száma, melyben «Aus Makarts letzten Tagen» czim alatt a legpiszkosabb és legaljasabb módon megtámadják a köztem és boldogult férjem között fönnállott viszonyt. Az előttem ismeretlen szerző, oly dolgokat tesz közzé, melyek elejétől végig hazugságok. Nem vagyok oly hangulatban, de nem is vagyok hajlandó e gyalázatos támadásokba, melyeq önmagukat itélik el, részletesebben belebocsátkozni; a közönségre és amaz egyénekre bizom az itéletmondást, kik férjemmel és velem gyakorta közlekedvén, meggyőződhettek házassági frigyünknek az utolsó pillanatig tartott zavartalan boldogságáról. Makartné Berta». — A nyilatkozat előtt emlitett vádakat a *Budap. Tgbl.* bécsi levelezője határozottan megczáfolja. Makartné — ugymond — éppen a vádakkal ellenkezőleg, mindig rimánkodott férjének, ne erőltesse meg magát a munkában, a melyhez az szenvedélyesen ragaszkodott. Hogy nem gazdaság utáni vágyból ment nőül a hirneves festőhöz, mutatja az a körülmény, hogy a háztartás költségeit ő maga fedezte saját vagyonának kamataiból, továbbá, hogy végrendeletében férjét nevezte ki ennek tudtán kivül egyetemes örökösévé.

SPORT.

— **A király az agancskiállitáson.** Ő felsége a király ma megtekintette az agancskiállitást. Pontban 4 órakor d. u. robogott be az udvari kocsi az egyetemtéri gr. Andrássy-ház kapuján, melynek bejárásánál Széchenyi Pál gr. miniszter s a rendező bizottság tagjai közül Esterházy Mihály gr., Trauttenberg Frigyes b., Dóry Lajos b., továbbá Egerváry Gyula kiállitási titkár fogadták ő felségét. A király kiséretében voltak br. Mondel főhadsegéd és gr. Wolkenstein szárnysegéd. A kiállitási teremben Széchenyi gr. miniszter bemutatta ő felségének a rendező bizottság tagjait; azután megtekintették az agancsokat, mely alkalommal a királyt Széchenyi miniszter kalauzolta. Ő felsége nagy érdeklődéssel szemlélte az agancsokat s különösen a szinevér-polyanai uradalom által kiállitott 18-as, Koburg herczeg 20-asa és Ratibor herczeg 22-ese, továbbá Nádasdy Ferencz gr. által kiállitott öz agancs nyerték meg tetszését. Negyed 5-kor távozott el a király a kiállitásból az egyetemtéren összesereglett nép lelkes éljenzése között.

Budapesti őszi lóversenyek.

— Negyedik nap. —

— okt. 19.

Igazán vasárnapias szinezete volt ma a turfnak. Mig a nagy tribün törzsközönsége, melyet hétköznapokon is teljes számmal láthatu k a pázsiton, ma nem igen szaporodott, addig a kis tribünön hely nem maradt üresen és az állóhelyeken a totalisateur csak nagy nehezen birta kielégiteni ama fogadni vágyókat, kiket részint a tavasziasan enyhe nap részint az a hir csalt ki a versenytérre, hogy a király ő felsége is megjelenik a mai meeten. Az udvari páholy nem is maradt üresen. Csakhogy nem az uralkodó, hanem József főherczeg nejével Klotild főherczegnővel és Margit leányával foglaltak abban helyet. A főherczegi család délután harmadfél órakor nyitott kétfogatu hintón jött, végignézte a kétévesek versenyét és azután ismét elhajtatott. Károlyi Gyula gróf fogadta őket, kit a főherczeg meg is hivott az udvari páholyba, hol társalgásba ereszkedett vele. Az udvari páholy fölött lévő tornyon feketesárga zászlót lengetett a szél.

A lovaregyleti tagok számára fentartott helyen ma a rendesnél több hölgyet láttunk. Ott voltak egyebek közt: Gróf Fesztetics Tasziloné, Odescalchy herczegné, gróf Gyürky Ábrahámné, Alice leányával, gróf Batthyány Józsefné leányával, Véghlessi Kiss Miklósné, Szapáry Vera grófnő, Gemmingen bárónė, Zichy Livia grófné, Harkányi Frigyesné leányával stb. Az urak közül megjelentek: Károlyi István gróf, Esterházy Móricz gróf, Rohonczy Gida, Esterházy Miklós gróf, Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter, Nádasdy Ferencz gróf, Batthyány Elemér gróf, Károlyi Gyula gróf, Esterházy Béla gróf, Karácsonyi Guidó gróf, Andrássy Tivadar gr., Zichy Antal gróf, Keglevich Gyula gróf, Szapáry István gr. főispán, Esterházy László gróf, ifjabb Almássy Kálmán gróf, Kinsky Zdenkó gr., Fesztetics Tasziló gróf, Teleki József gróf, Pallavicini Béla őrgróf főhadnagy, Ghiczy, Horváth és Henneberg altábornagyok, Atzél Béla báró, Üchtritz Zsiga b., Eötvös Loránt báró, Radvánszky Béla báró, Offermann Iván báró, Twickl Ágost báró, Pulay Kornél országgy. képviselő, Blaskovics Ernő, Dóry Jenő ezredes, Baltazzi Hektor, Ellinger Tivadar lovag, Harkányi Frigyes lovag, Silberer Viktor, Mecklenburg Frigyes báró, Sztáray János gróf, Trauttenberg Károly gróf stb.

Az egyes futamok eredménye a következő:

Az oroszvári dijat matchban Fesztetics Tasziló gr. Frangepánja, a favorit, vitte el egy hosszal nyerve. Millerjung második. Totalisateur 5 : 6.

A kanczadijért 5 ló versenyzett. Az 5000 frankot Gyöngyvirág vitte el, mely ma aratta e meetingen harmadik diadalát, két hosszal könnyen nyerve. Misa második, Jewess három hosszal hátrább harmadik. Totalisateur 5 : 25.

A kétévesek versenyében négy ló indult. Söllinger százados Annája négy hosszal nyert. Mezzanin második, Hanno egy hosszal hátrább harmadik. Totalisateur 5 : 15.

A Casino handicapot a Hunyady Imre gróf Surprise kanczájának sikerült érdekes végküzdelem után egy és fél hosszal megnyernie, Natica második, Kunst a favorit egy nyakhosszal hátrább harmadik, Carbol negyedik. Tét 5 : 16.

A mezei gazdák versenyében hatos mezőny alakult. Winternitz József Villámja első, Balázs János Árvája második, Derencsik Bódog Polkánja harmadik.

A kisbéri akadályverseny hat versenyzőt csalt ki a gyepre. Sybarit egy hosszal győzött, Árva második, tiz hosszal hátrább Barometre harmadik. Utánuk Lillie és Bizza reám. Chaff elbukott. Totalisateur 5 : 17.

A versenyek d. u. 4½ órakor értek véget. A legközelebbi és egyuttal utolsó versenynap e hó 21-ikén kedden lesz.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A rendőrség szennyese.** A budavári kir. törvényszék vezetője ma délelőtt vette át a vizsgálati iratokat, melyeket tegnap délután küldött át *Bleyer* Ádám rendőrügynökkel együtt a főkapitányság. A nagy iratcsomóhoz, mely a törvényszék iktatóban a 30631. szám alá került, rövid jelentést csatolt a rendőrség, elmondva benne az ügy történetét, valamint azt is, hogy a belügyminiszterium Somogyi Ferencz rendőrtanácsost, Minorich Albert és Kállay Albert fogalmazókat, kik az átküldött jegyzőkönyvekben vádlottakként szerepelnek, felfüggesztette hivataluktól. *Kriszt* János alelnök rövid uton tette át az iratokat a királyi ügyészséghez, melynek vezetője: *Böck* János ügyész csak holnap adja ki azokat inditványtétel végett *Jenny* Antal alügyésznek. Ma még a kir. ügyész tanulmányozta az iratokat, hogy megismerje az ügy állását s az inditványra vonatkozólag utasitást adhasson az alügyésznek. Vizsgálóbirót csak holnap fog kiküldeni a törvényszék s alkalmasint *Bánó* József alügyét bizza meg e kinos ügy vizsgálatával, minthogy a Tauber-Minorich-affaire iratai is az ő kezei közt vannak.

A belügyminiszter leiratát tegnap délelőtt tiz órakor kapta meg a főkapitány s azonnal értekezett Majthényi tanácsossal a rendelet végrehajtása felől. A felfüggesztett tisztviselők levélben értesittették a miniszter intézkedéséről; a tudósitást boriték alatt küldötték lakásukra. Minorichot meg arról is értesitette Palóczy főkapitányhelyettes, hogy hivatal-szobájának ajtaját lepecsételtette s a kulcsokat a főkapitány parancsára neki tartozik átadni. A főkapitány saját hatalmánál fogva felfüggesztette tegnap *Szombatfalvay* rendőrségi irnokot is, ki a központban a bünügyi feljelentéseket vette föl. Szombatfalvyt, kinek ajtaját szintén lepecsételték, *Dózsa* napidijassal együtt valamelyik kerületi kapitánysághoz fogják áthelyezni. — *Bleyer* Ádám rendőrügynök tegnap délelőtt a főkapitány elé vánkozott, s a midőn eléje vezették, keservesen panaszkodott rossz fekvőhelye miatt, melyen nem tudott aludni a börtönben. Vallomást is akart tenni a főkapitánynak, de ez Majthényi rendőrtanácsosnak utasitotta őt, ki csakugyan ki is hallgatta ujra. Délután, mint emlitettük, átszállitották a rendőrségtől a kir. ügyészség fogházába. — *Kállay* Viktor fogalmazó ma délután adta át Majthényi rendőrtanácsosnak a reá bizott hivatalos iratokat. — A kiküldött miniszteri biztos csak holnap kezdi meg müködését s ő lesz az, ki fogja venni a vizsgálat vezetőjétől, ama jegyzőkönyveket, melyek a főkapitányi előtt levő ügyről vannak foglaljik magukban.

Bécs, okt. 19. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A Nikolsburg közelében, a brünni országuton meggyilkolva talált szolga gyilkosságával Floridsdorfban elfogott állitólagos Glansky Ferenczről konstatálták, hogy azonos Necas Ferencz sellowitzi molnárgazda születésü jogászszal. A gonosztevő 33 éves, két gyermek atyja és lopásért már hatszor szenvedett büntetést. Necas ellenben makacsul tagad. Holnap átadják az illetékes znaimi törvényszéknek. A vele együtt elfogott Feike József 54 éves, setzdorfi szilézai születésü mészár s a gyilkosság megtörténte után csatlakozott Necashoz.

MULATSÁGOK.

— **Zászlószentelés.** Az *Unió* nevü fővárosi jótékonysági egyesület [illegible]

küldöttség ment Czeiger Mórné zászlóanyáért, ki nemsokára Márton Henritte, Hadl Róza, Weisz Jenni és Neumann Ilona koszorulányok kiséretében érkezett meg. A zászlóanyát Hercz Ferencz elnök üdvözölte. Ezután dr. Morzsányi Károly beszédet tartott, melyben különösen az egyesület történetét, czélját tárgyalta. A beszéd végeztével a szegbeverések kezdődtek. Az első szeget a zászlóanya az egyesület felvirágzásáért verte a zászlórudba. — Utána *Ráth* Károly előbb ő felsége a király és Koburg herczeg nevében, majd a főváros nevében ütötte be szegét. Gabriányi tábornok Albrecht és Károly főherczegek nevében, Széchenyi gróf miniszter, Gerlóczy, Kada és Kamermayer polgármester szintén vertek be szegeket. Ezzel az ünnepély delelőtti része véget ért. Délután a szegbeveréseket folytatták. Nyolcz órakor társasvacsora, majd utána táncz következett. Ott voltak: Schillinger Mórné, Marton Lipótné, Marton Sarolta és Henrike, Hadl Róza, Weiszné, Weisz nővérek, Adler Róza, Tüchlerné, Tüchler k. a., Kornfeld Adolfné, Hercz Jánosné, Bergsmann Riza, Hercz Hugóné, Deutsch Dóra, Gelb Mórné, Fleischmanné, Mátrayné, Schlamjarné, Steindler Janka, Cziegler Mórné, Mesner Lipótné, Tüchler Ignáczné, Schwarcz Róza, Müller nővérek, s még többen.

— **A fővárosi iparosok köre** ma este nyitotta meg műkedvelő előadásainak téli sorozatát. Az előadás termét díszes közönség töltötte meg, tetszésének zajos tapsokban adva kifejezést. Előadták *Szigeti* József «Szerelem és örökség» czimü két felvonásos vigjátékát. Közreműködtek Forray Ilona, Dibi-evszky Emma kisasszonyok, továbbá Egry Gyula, Vidor Géza, Soós János, Serelyi Sándor és Lenkey Attila. Az előadás után kedélyes tánczmulatság következett, melyben résztvettek: Elischer Jánosné, özv. Tóth Gézáné, Fanda Józsefné, Gily Sándorné, Fábián Józsefné, Markóczy Józsefné, Cserna Józsefné, Stand Benedekné, Stand Imréné, Bódy Jánosné, Kofferberg Józsefné, Kálna Benedekné, Huber Józsefné, Márcz Vilmosné, Bódy Mariska, Rehaidsek Etelka, Kálna Mariska és Ida, Fábián nővérek, Markócz, Paula, Hoffenberg Irma, Gily Irma, B rna Ilonka, Dibisevszky Cserna Lidia, Bakos nővérek, Klein Ida stb.

— **Dalestély.** A budapesti magyar czipész-ifjuság dalegyesületének jótékonyczélu mulatsága ma este volt az Ozinger-féle vendéglőben. A mulatságot kilencz órakor dalelőadás előzte meg. Az egyesület dalárdája több sikerült dalt adott elő. A daleőadásokat táncz követte. Ott voltak: Pinthoffer Linka, Perrich Anna, Bajkarel Etelka, Kreczány Ilka, Széll Juliska, Kwincsovics Lajosné, Pászor Borbála, Gyuris Sámuelné, Kapsi Antalné, Jeszenszky Istvánné, Jós Györgyné, Varga Bernátné, Borbély Mariska, Gugyerás Mihályné, Piskiné, Polonyi Paula, Markhausz Andrásné, Podor Róza, Szántó Antonie és Gizella, Mogyorós Istvánné, Szabó Katalin, Koszoru Teréz, Somogyi Józsefné, Szank Józsefné, Csapó Ignáczné, Friedrich Ágnes, Varga Istvánné, Varga Irma, Papp Jánosné stb.

— **Tánczmulatság.** A budapesti czipészek önképző egyesülete ma este az akáczfa-utczai Schaffhauser-féle vendéglő termeiben mulatságot tartott, melyen szép számú közönség volt jelen, kik mindannyian jól mulattak. Kilencz óra felé kezdték a tánczot, melyben résztvettek: Galambos Laura, Glabács Otillia, Gabor M rgit, Brechtl Teréz, Ferenczi Fani, Speer Teréz, Duzsa Zsófika, Majerfi Juliska, Paujak Gizella, Lankó Berta, Debreczeni Erzsébet, Molnár Erzsébet, Bekker Erzsébet, Maler Verona, Novák Malvin, Gábor Józsefné, Kertész Andrásné, Halász Jánosné, Englbreht Károlyné, Tannané, Venda Bernátné, Siller Alajosné, Fodor Kálmánné, Répássy Károlyné, Majorfi Lajosné s még számosan.

— **A pesti nemzeti dalkör** szombaton a zenekedvelők termében Bellovics Imre karnagy vezetése és Rothauser Teréz k. a. és Blau Gyula ur közreműködésével családi estélyt tartott. Rothauser k. a. szép énekét érdeme szerint nagyon megtapsolták valamint Blau Gyula hegedü-solójával sok tapsot aratott. A férfi négyesek kiválóan jól jöttek összhangba, látszik hogy erős kezekben van a dalkör karnagyi pálczája. Huber «Talpra magyar»-ja, Bellovics «A kürt» és Zimay «Suhog a szél» czimü férfi négyesei igen tetszettek. A hangverseny táncz követé. A négyeseket 40 pár tánczolta. Jelen voltak: Schunda nővérek, Schaller Irma, Fábián Irma és Terka, Láng Hermin, Echten Róza, Kallna Etel, Spáth Anna, Ludwig Auguszta, Riedl Irma, Nagy Szidonia, Kovács Etelka, Dabis nővérek, Wachda nővérek, Gorlitzer Nina, Végh Elekné, Koritsánszkyné, Marton Gyuláné, Demeter Ferenczné, Dobisné, Szép Józsefné stb.

TÁVIRATOK.

Zágráb, okt. 19. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A nemzeti pártnak péntek óta nem volt klubülése. Csak holnap, közvetlenül a tartománygyülés ülése előtt fog a nemzeti párt a feliratí vita iránt határozni. Ugy látszik, hogy a *Starcsevics-párt feliratí javaslatának* tárgyalása meg nem akadályozható. A tartománygyülés elnöksége s a kormány óvást fog tenni a Starcsevics-párt feliratának hangja s tartalma ellen.

Bécs, okt. 19. Az Armee Verordnungsblatt ma kiadott száma jelenti kühnritti *Schemel* Henrik altábornagy, a 31. gyal. hadosztály parancsnokának áthelyezését a nyugal. állományba, ki ez alkalomból a 2-od oszt. vaskoronarendet kapta a hadi diszitménynyel; *Weikard* Ferencz vezérőrnagy, az 55. gyal. dandár parancsnoka a 31. gyal. hadosztály parancsnokává neveztetett ki; továbbá *Kindermann* Antal vezérőrnagy a 69. gy. dandárparancsnoka az ad honores altábornagyi jelleggel ny. állományba vétetik át. *Dandárparancsnokokká a következő ezredesek neveztettek ki*: báró *Pfeiffer* Károly a vezérkarból a 10. gyal. dandárhoz; — *Hranilovic* Péter a 22. gyal. ezred parancsnoka a 71. gyal. dandárhoz; *Wattek* Ferencz a vezérkarból a 69. gyal. dandárhoz; báró *Ripp* Károly a 76. gy. ezred parancsnoka a 62. gy. dandárhoz; báró *Albori* Jenő a vezérkarból a 72. gy. dandárhoz; *Fux* Otto a 17. gy. ezred parancsnoka a 48. gy. dandárhoz; lovag *Pittreich* Antal a vezérkarból az 57. gy.-dandárhoz; *Butterweck* Gyula a vezérkarból az 55. gy.-dandárhoz és lovag *Samonigg* János a vezérkarból a 23-ik gyalogsági dandárhoz. Jelenti továbbá a rendeleti lap *Waldstätten* György báró vezérőrnagynak a 71-ik gyalogdandár parancsnokának áthelyezését hasonló minőségben az 58-ik gyalogdandárhoz és *Christianovics* Gyula vezérőrnagynak ujra leendő beosztásának fentartásával, a 23. gy.-dandár-parancsnokságától betegség czimén történt felmentését; továbbá lovag *Thyr* Miksa ezredesnek a II. hadtest vezérkari főnökévé, *Cronenbold* Ferdinánd ezredesnek a vezérkar igazgatósági irodája főnökévé és *Netuschill* József alezredesnek a 6-ik hadtest vezérkari főnökévé, *Fiedler* Ferdinánd ezredesnek a vezérkari munkálatok különös és operativ osztályának főnökévé, lovag *Arbter* Emil ezredesnek a földleirási oszt. főnökévé, lovag *Guttenberg* Emil alezredesnek a vasuti oszt. főnökévé, *sternecki Daublebsky Henrik* alezredesnek a 4-ik hadtest vezérkari főnökévé és *Schönaich* Ferencz alezredesnek az 5. hadtest vezérkari főnökévé történt kineveztetését. A földleiró osztály eddigi főnöke, ehrenstein-rohmanni báró *Pfeiffer* Károly ezredes jelenleg a 10. gyalogdandár parancsnoka a vaskoronarend 3-dik osztályát kapta. Val-Tionei *Drant* József lovag ezredes az 52-ik gyalogsági sorezred parancsnoka, az ad honores vezérőrnagyi jelleg és a Lipót-rend lovagkeresztjének adományozása mellett a nyugállományba helyeztetett, hasonlóképen a helyi szolgálatra történt előjegyzés mellett lilienheimi *Rauecker* Alfréd a 68-ik gyalogsági sorezred alezredese is nyugállományba helyeztetett. *Várakozási* illetménynyel egy év tartamára szabadságoltattak: oltrai lovag *Descovich* Ferencz ezredes a 60-ik gyalogsági sorezredből és schwandau-i *Schwimmer* Ignácz alezredes a 69-ik gyalogsági sorezredből. A nyugállományba átvétettek továbbá: Dr. *Kury* Ferencz, dr. *Blasch* Adolf, dr. *Schüler* Miksa 1-ső osztályu főtörzsorvosok; az első osztályu katonai főszámtanácsos grenadenbergi *Bertele* Károly a 2-ik hadtest hadbiztosává, kinek egyidejüleg a miniszteri tanácsosi czim és jelleg adományoztatott, a 2-od osztályu katonai főszámtanácsosok *Steinbach* Frigyes és *Rollaczek* Tamás és a 2-od osztályu tengerészeti főbiztos *Rech* Vilmos, egyidejüleg a két előbb nevezettnek az 1-ső osztályu katonai főszámtanácsosi czim és jelleg, és az utóbbinak a Ferencz-József rend lovagkeresztje adományoztattak.

Bécs, okt. 19. A «Concordia» irói egyesület fenállásának huszonötödik évfordulója alkalmából a tudományos akadémia disztermében ma délben ünnepélyes közgyülést tartott; a közgyülésen számos vendég jelent meg, kö tük a községtanács elnöksége s képviselve voltak: mindkét udvari szinház, a külföldi sajtó szövetkezete, a magyar hirlapirók egyesülete, a müncheni irói egyesület, a gráczi «Concordia»-egyesület, több szinház és férfi dalegyesület és a zenekedvelők társulata. Az ünnepély az *Anzengruber* által szerzett alkalmi dal eléneklésével vette kezdetét, mire *Weilen*, az egyesület elnöke, élénk tetszéssel fogadott ünnepi beszédet tartott. Ezután *Uhl* polgármester átnyujtotta a községtanács, *Wilbbrandt* a Burg-szinház és *Jahn* a dalműszinház üdvözlő iratát. Majd a budapesti, müncheni stb. egyesületek képviselői tartottak beszédeket, melyek mindegyikére *Weilen* elnök válaszolt meleg köszönő szavakkal. Az ünnepély Mozart egy dalának eléneklésével ért véget.

Trieszt, okt, 19. Helybeli hirlapok szerint Capo d'Istria községtanácsát a helytartó szabályellenes eljárás miatt föloszlatta és a községi ügyek vezetésével egyik tisztviselőt bizta meg.

Boroszló, okt. 19. A helytartó tegnap délben megjelent az ölsi kastélyban és kijelenti a herczegi kamara tisztviselői előtt, hogy a király és a trónörökös nevében s a belügyminiszter megbizásából ezennel átveszi az összes herczegi földbirtokokat és pedig ugy a feudalisakat, mint az allodiálisakat. A helytartó már át is vette a birtokok kezelését.

Braunschweig, okt. 19. A hivatalos lap közli a *regensségi tanács kiáltványát*, mely az ország kormányzásának e tanács által történt átvételét, valamint azt tudatja, hogy a kormányzás Braunschweig herczegségnek a birodalomban és a birodalommal szemben elfoglalt állásához képest, az alkotmány és az állami alaptörvények által vont határon belől fog vezettetni. Az evangelikus egyházi biráskodás gyakorlása és az ezen egyház feletti főnhatóság szintén a regensségi tanács hatásköréhez tartozik. A regensségi tanács *Hilgers* tábornoknak már közölt kiáltványairól is tesz emlitést azzal a megjegyzéssel, hogy Braunschweignak a szövetségtanácsban ezután elfoglalandó állásának meghatározása, valamint katonai és főnhatósági jogainak megóvása iránt a regensségi tanács — a mint az az illető törvényben ki is van szabva — kérvény intézését a császárhoz határozta el és eme kérvényt *Bismarckhoz* küldte, kérve a birodalmi kanczellárt: terjeszsze azt az uralkodó elé.

Páris, okt. 19. Mint a «Temps» irja, a Courbet tengernagy által küldött táviratok konstatálják, hogy október hó 8-ika óta Tam Sui mellett ujabb csatározás nem fordult elő.

Páris, okt. 19. A saint-etienni csendőrlaktanyában éjfélkor egy *bomba robbant szét*, mely a dandárnoki szoba ablakára volt helyezve. A merénylet több rendbeli rombolást okozott; azonban senki sem sérült meg.

Jókai Mór Illyefalván.

Sepsi-Szent-György, okt. 19. (O. E.) Jókai tegnap délután három órakor érkezett Földvár állomáshoz Tanárky Gedeon és Beksics kiséretében. Az állomásnál az ilyefalvi választókerület végrehajtó bizottsága fogadta Nagy Károly elnök vezetése alatt. Innen a vendégek diszes kocsisor kiséretében Sepsi-Szent-Györgyre mentek, hol Jókai tiszteletére este 60—70 teritékü diszes lakoma tartatott, melyen a felköszöntők sorát Nagy Károly nyitotta meg, éltetvén Jókait, ki választókerülete őszinte sajnálatára magasabb politikai okokból megválik kerülététől, de nagynevü képviselőjét az ilyefalvi kerület soha feledni nem fogja. Jókai fenkölt beszédben általános figyelem közt válaszolt, elmondván, hogy őt változhatatlan rokonszenv és szeretet füzi a székelyekhez, kik a hazafiság és pártszempontok tekintetében a politikai érettség magas szinvonalán állanak. A kassai kerületben a *panszláv izgatások és nemzeti bujtogatások* helyzetét nehézzé tették s Kassát a szabadelvü pártnak a felvidék veszélyeztetése nélkül mellőzni nem lehet, azért kellett neki e nehezebb kerületet megtartania. Jókai beszéde után poharak ürittettek Tanárky államtitkárra, Beksics orsz. képviselőre, Potsa főispánra és Nagy Károly pártelnökre és többekre. Lakoma alatt Kiss Albert ilyefalvi lelkész lelkes éljenzés közt felkérte Tanárkyt a képviselőjelöltség elvállalására. Tanárky megköszönte a bizalmat, kijelentvén, hogy a jelöltséget elfogadja. Másnap reggel Jókainál a városi hatóság, a tanárok és tanitók testülete és Kézdi-Vásárhely diszes küldöttsége tisztelgett. Tanárkynál pedig a ref. lelkészek, a Mikó tanoda, a polgári és községi iskolák tanári kara, a megyei és városi hatóságok küldöttsége tisztelegtek, kiket Tanárky előzékeny barátsággal fogadott. Délelőtt 10 órakor indult el Jókai Ilyefalvára Tanárky és Beksics és mások kiséretében. A menet 11 órakor érkezett meg. A községháza előtt roppant néptömeg zeneszóval és lobogókkal fogadta az érkezőket. Az iskola udvarán László Lukács üdvözlő beszédet intézett Jókaihoz, mire Jókai a feldiszitett ablakhoz lépett és riadó éljenzésektől és gyakori tetszésnyilatkozatokkal kisért nagyhatásu beszédben bucsuzott el választóitól, ajánlván maga helyett Tanárky Gedeon jelöltként. Beszéde óriási hatást keltett s a választók könyezve vettek bucsut Jókaitól. Ezután Nagy Károly pártelnök megható szavakban köszönte meg Jókainak, hogy a kerületet képviselte s személyes látogatásával a kerületet most is megtisztelte. Erre Tanárky Gedeon lelkes éljenzés közben képviselő-jelöltté kiáltatott ki. Tanárky mintegy háromnegyed óráig tartó beszédben vázolta álláspontját, melyet a politikában követ. Ezután László Lukács házánál kedélyes lakoma volt. — Este a vendégek tiszteletére Sepsi-Szent-Györgyön a nőegylet estélyt rendez.

Jókainak beszéde szószerint következő:

Tisztelt választóim, kedves székely testvéreim! Mióta legutóljára volt szerencsém önök közt itt lehetni, programm beszédemet elmondani, azóta országszerte megtörténtek a képviselő választások. A szabadelvü párt a választásoktol nem remélt nagy győzelemmel került elő. Erősen áll pártunk mint a sion hegye kormányunk dicsekedhetik egy elveit támogató oly öntudatos összetartó párttal, a minőt a kerek világon nem találhat semmi parlamenti kormány. Az országgyülés megnyilt. Ő Felsége legmagasabb trónbe-széddel nyitotta meg. Ezen trónbeszédet önök bizonyára mindnyájan ismerik; közölve volt lapjainkban, hisz a székelyek mind irástudók. A legnagyobb örömmel értesülhettek belőle, hogy az európai hatalmak közti kölcsönös békesség és egyetértés fentartatott; nem kell attól félnünk, hogy fegyverrel kell védelmeznünk azt a vetést, a mit learatni akarunk; nem kell félnünk a háboru viszontagságaitól, ha isten is ugy akarja, hosszu időkre. Én a nagyhatalmak egyetértése által létrejött eme nagy békességnek biztositásához még azon óhajtásomat csatolnám, vajha ezen egyetértés által a kisebbik béke, a belső béke is biztositva legyen, hogy minket itt benn országunkban ne háborgassanak, azok a titkos machinácziók, a melyek eddigelé oly sok galibát okoztak a kormánynak és a népnek, a miket egyik helyen neveznek nemzetiségi izgatásnak másik helyen neveznek anarchismusnak, harmadik helyen antiszemitizmusnak, de a mely machinácziók mind egy és ugyanazon sárkánynak a fogai. Ohajtom, hogy ez valahára megszünjék. Ha ez a machináczió a külföldről nem tápláltatik, itt benn: a józan eszü magyar nép szivében ezek a sárkányfogak meg nem születnek.

Kivánnám, hogy azok a nagyhatalmak, a melyeknek uralkodói a mi felséges uralkodónkkal együtt összejöttek s összeölelkeztek, tartsanak meg bennünket barátságukban ép ugy, mint a hogy mi is megtartjuk őket, hogy valamint mi az ő ipartermékeik számára készségesen me nyitjuk a monarchia minden piaczát, ugy ők se tegyék azt, hogy egyes védvámu intézkedésekkel a mi nyers terményeink árát felverjék és ez által nekünk valóságos kárt okozzanak. Reménylem, hogy annak a nagy egyetértésnek, mely a nagyhatalmak közt létrejött ez a következése is meglesz. (Élénk helyeslés.)

Választó polgárok! A legmagasabb kir. trónbeszédből megérthették önök, hogy minő feladatok várnak a mostani országgyülésre. E feladatok nem foglalkoznak országokat megrazó nagy változtatásokkal, hanem foglalkoznak igenis minden embert legközelebb érdeklő szükséges reformokkal. Ez az országgyülés, a mely most megnyilt, méltán nevezhető a reformok országgyülésének, e reformok közt a legelső a magyar förendiház ujjászervezése. Nem akarok most erre részletesen kiterjeszkedni, mert nem programmbeszédet akarok most tartani, csak az iránti sajnálkozásomat kell kifejeznem, hogy akadt egy protestáns gyülekezet, mely ellentétbe helyezte magát a förendiház azon szándékolt reformjával, hogy jövőre a protestáns, kálvinista, lutheranus és unitarius püspökök is helyet foglaljanak az ujonnan alakitandó felsőházban. Mik voltak kifogásai az illető uraknak, a kik ily ellentétbe akarták magukat helyezni a törvényhozással? Először az volt kifogásuk, hogy hát a protestáns püspökök a kath. papsághoz aránylag nagyon kevés számban fognak a felsőházban lenni, ezt az ellenvetést azonban leszállitja értékéről az, hogy a kath. püspökök közül is a czimzetes püspökök ki fognak maradni; a protestáns püspökök pedig számra 12-en oly tekintélyes falankszot képezhetnek a felsőházban, mely mind a vallásszabadságnak mind pedig a közszabadságnak méltó őreül fog mindenkor felléphetni. (Élénk helyeslés.) Még azt is felhozták, hogy hát a magyar kálvinista papnak nem szabad a politikába beleavatkozni, tehát ne is menjen a felsőházba sem. Hát hiszen az általános választások alkalmával ugy látjuk, hogy nagyon is szivesen veszik a protestans lelkészeknek teljes beavatkozását a magas politikába, mely az általános politikát képezi. Tehát midőn azt a részletekben kell kidolgozni, akkor ne legyen helyünk a felsőházban? De többet mondok, az alsóházban, a képviselőházban ott ültek és ülnek most is számosan a protestáns lelkészek közül mint képviselők. Ott volt Szász Karoly, Papp Gábor püspök és ott ül Ferencz József unitárius püspök, ott ültek a szélső baloldalon is a Szeberényiek, Horváth Sándor, a Kissek stbek. Ott, a hol a törvényt melegében főzik, volt helyük, hol azonban már hidegen tálalják azt fel a felsőházban, ott már ne legyen helyük! (Élénk helyeslés! Igaz!) De hát azt is mondják, hogy az a szegény kálvinista püspök szégyenleni fogja magát, hogy nem olyan czifra, mint a katholikus érsekek és püspökök, a mikor a felsőházban megjelennek. Először is megjegyzem, hogy én annál kopottabb kabátot sohase láttam, mint a miben a kalocsai érsek szokott a felsőházban megjelenni. Az sem szokta oda felvenni bibornoki egyenruháját. Egyébiránt azt a tisztességes öltözetet, a melyben a kálvinista pap a mindenek urának szine előtt a templomban megjelenik, nem fogja szégyenleni a felsőházban sem. (Élénk helyeslés! Ugy van!) És azután szégyelje azt az öltözetet, melyet mint lelkész visel, holott Krisztus urunk és a 12 apostol nem szégyenlették a magukét, a kik pedig bizonyára még egyszerübben jelentek meg. (Élénk helyeslés.)

A többi reformkérdések mind sorban fognak letárgyaltatni. E kérdések csaknem mindannyian arra vannak irányozva, hogy hazánk népének a tisztességes, becsületes megélhetést tegyék lehetővé, mert nem a nagy bajok a mi bajaink, hanem a kis bajok. Mindnyájan tudjuk, milyen nagy csapás reánk nézve az, hogy mezei munkánknak, fáradságunknak learatott része árban mekkorát csökkent, hogy buzánknak ára 30—40 százalékkal alábbszállt, és még nagyobb baj az, hogy ez tartós fog lenni, hogy nyom bennünket a külföldi konkurrenczia, a melylyel szembe kell szállni és bölcs intézkedésekkel kell gondoskodnunk arról, hogy a mezei munkásnak a megélhetése lehetővé tétessék ebben az országban, mert mert az a baj, mely bennünket sujt, nem csak a mi bajunk, hanem baja az egész Európa minden földmüvesének. (Igaz! ugy van!) Egy nagy válságnak megyünk elé mindannyian, a kik földet mivelünk. Ezzel a válsággal megküzdeni, ennek a válságnak orvosszereit megtalálni ide bölcsesség kell, de több kell, mint nagyhangu frázisok, ide ismeretek kellenek. Ezt várom én a jelen országgyüléstől és mostani kormany bölcsességétől. (Zajos éljenzés.) Most az országgyülésen szomoru viták folynak a félreértést, félrevezetett sőt néha félrevezető képviselők részéről, a kik minden bajainknak kutforrását egy fajnak üldözésével akarják megorvosolni. Ezek az antiszemiták. Én az egész vitát a magyar nemzetre nézve nemcsak szégyenletesnek, de igen károsnak találom. Ennek a vitának itt a Székelyföldön nincs értelme. A székelyeknek semmi bajuk az antiszemitákkal. És miért nincs? Azért, mert a székelyek sokkal takarékosabbak, munkásabbak és sokkal erélyesebbek, mint a zsidók. Azért nem is fossza ki őket senki. A székelyeknek ezt a bölcs szorgalmas és takar kos jellegét, irányát kimüvelni, az egész országban általánossá tenni volna feladata a törvényhozásnak és a kormánynak.

A kormány aranyat nem rázhat le az égből, a földet a székelyek alatt ki nem terjesztheti, csak akkora marad az, mekkora volt századok előtt; de igenis adhat tudományt a székely népnek, taníttathatja jó iskolai intézményei által mesterségekre, tudományra, hogy az a székely nép, mely annyira képes mindennek megtanulására, mely annyira szorgalmas, takarékos, egész Magyarországon elül világitson. Ezt igenis megteheti a magyar törvényhozás, meg is fogja tenni a kormány. (Zajos éljenzés.) Iskoláinkban vannak a mi uj váraink; hajdan a székelyeket 25 vára védelmezte a küllenség ellen ezt a hazát, most a székelyeknek iskolái védik meg a székely nemzetet és ezt az országot. (Zajos éljenzés.)

Tisztelt választóim! Önöknek t. szónoka az öröm és fájdalom kifejezésével fogadott. Az öröm és fájdalom érzetével jöttem én is önök közé, mint már mult alkalommal is mondtam én egy más választókerületben is kijelöltettem képviselőnek, t. i. Kassa városában, hol meg is választottak. Most már nekem a törvény által reám szabott kötelességnél fogva a két kerület közül az egyikről le kell mondanom. Szivem bizonyára nagyon erősen köt ehez a kerülethez, a székelyekhez, a kiket már régóta, 40 esztendő óta annyira szeretek, s a kiket szeretni nem is szünök meg soha, a kik engem ezelőtt három esztendővel képviselőjüknek megválasztottak, önzetlenül, a nélkül, hogy könyörögtem volna érte, a kik reám szeretetet pazaroltak, e kerület elhagyása nekem szivembe ütött dördöfés. Ámde a politikai életben nem a sziv parancsol. Ama másik kerület, Kassa városa, egy oly fontos poziczió a Magyarországnak a felföldön, a mely elkezdve legelső szabadságharczunktól, egészen a mostani időkig első védbástyája volt mindenkor a magyar szabadságnak, a magyar müvelődésnek. Ezt a fontos pozicziót, ezt a választókerületet nem szabad elvesztenie a szabadelvü pártnak. Ezt pedig egy igen nehez kerület. Minden dicsekedés nélkül mondhatom, hogy más téreken szerzett népszerüségem egyik oka annak, hogy ott oly könnyü volt megválasztásom. Azon kerületnek elhagyása egyértelmü volna annak elvesztésével és elvesztése kihatna az egész magyar felföldre.

El kell ismernem, hogy az ottani jó, becsületes tót nép, mely a magyar felföldön a többséget képezi, jó hazafi, becsületes, sok jó tulajdonsággal bir, de vannak közöttük báránybőrbe öltözött farkasok, a kik őket folyvást szitják a magyar állameszme ellen, a magyar nemzet ellen. Ezeknek müködését kell figyelemmel kisérni, ellenőrizni és ha kell leküzdeni nehéz munka. A székelyeket nem kell attól félteni, hogy valaha mások legyenek mint magyarok, maradnak mindig becsületes jó hazafiaknak, nem kell őket tanitani a hazaszeretetre. Hiszen ők tudják jól, sokkal előbb tudták, mint az Árpád alatt bejött magyarok, hogy ez az a föld, a melyen kivül nincs számukra hely. (Élénk helyeslés.) De igenis, kell védeni, meg kell tartani azokat a helyeket Magyarországnak, a melyeknek lakói ugyan ennek a közös hazának ép oly jol megszivelt fiai, mint mi magyarok vagyunk, de a kiket külbefolyások nagyon-nagyon sietnek ellenségünkké tenni. (Igaz! Ugy van!) Ezen befolyásnak ellensulyozására kell, hogy kezet fogjanak azok, a kiknek erő adatott szivükbe. Ezt az erőt érzem én is szivemben, (Élénk helyeslés) azért választom ezt a nehezebb kerületet, a melynek megtartása hazafiui kötelesség, választom az önök kerülete helyett, a melynek pedig megtartása szivemnek gyönyörüsége lett volna. (Zajos éljenzés.)

De a mivel aelegjobban mentegethetem magam, ez az, hogy nem jöttem üres kézzel, nem jöttem ugy hogy magam után a helyet betöltetlenül hagyjam. A kit önöknek pártunk helyeslésével, mint képviselőjelöltet ajánlani szerencsém van, kormányunknak egyik első hivatalnoka, 17 esztendő óta a magyar tanügynek egyik kiemelkedő, fentartó oszlopa (Zajos éljenzés.) a ki a székely népnek bizonyára jótevő atyja fog lenni és itt meg fog önök közt öröködni. Ezen férfiu, a kit mint magamnál sokkal jobbat, nagyobbat ajánlhatok önöknek, Tanárky Gedeon államtitkár ur. (Hosszan tartó éljenzés.) En abban a nyugodt tudatban hagyom el ezt a helyet, hogy magam helyett cserébe sokkal jobbat hagyok itt. En nem hagyom el önöket örökre; kötelességem szerint évenkint vissza fogok ide térni, hogy ha nem is mint képviselő, hanem mint költő, iró, a ki innen meritem ezen népnek a szivéből a költészetet, meritettem azelőtt is. (Lelkes éljenzés.) Tartsanak meg, ha nem is mint képviselőt, de mint irót, mint nemzetünk egyik leiróját szives emlékezetükben; mint képviselő is igérem, hogy bármindő bajban forduljanak is hozzám, ezért a választókerületért, annak minden egyes tagjáért mindenkor kötelességemnek fogom tartani, a mi csekély befolyásom van, azt önök érdekében érvényesiteni. Az isten tartsa meg önöket. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés.)

A KOLERA.

Róma, okt. 19. A tegnapi nap folyamán a következő kolera esetek fordultak elő: az aquilai kerületben 6 betegedési és 3 haláleset, a casertai kerületben 5 betegedési és 2 haláleset, a cremonai kerületben 4 betegedési és 6 haláeset, a ferrarai kerületben 3 betegedési eset, a genuai kerületben 4 betegedési és 5 haláleset, a mantuai kerületben 2 betegedési és 1 haláleset, a nápolyi kerületben 57 betegedési és 37 haláleset, (ebből Nápoly városában 44 betegedési és 32 haláleset,) a novarai kerületben 4 betegedési és 4 haláleset, a paviai kerületben 4 betegedési eset és 4 haláleset, és a rovigoi kerületben 2 betegedési és 2 haláleset.

KÖZGAZDASÁG.

Zimony, okt. 19. *A budapest-zimonyi* vasut mintegy 430 kilometer hosszu vonalának az utolsó vagyis topolya-zimonyi fő- és india-mitroviczi és szávaparti szárnyvonal részére vonatkozó s dr. *Szivák* Imre és dr. *Szlávy* Olivér kisajátitási jogbiztosok, valamint a müszaki részt vezető *Hübner* Ferencz főmérnök által készitett kisajátitási zármunkálatok a *Dévány* Henrik igazságügyminiszteri osztálytanácsos mint elnök által vezetett hitelesitő küldöttség által e hó 6-tól 17-ig minden akadály nélkül, még a horvát hatóságoknak is fentartás nélkül való hozzájárulása mellett hitelesittetett; mihez képest immár a kisajátitott részletek a vidéki telekkönyvből az egyes birtokosok nevéről lejegyeztetnek s a központi telekkönyvbe vezettetnek be.

Bécs, okt. 19. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) **Értéktőzsde**: A mai *vasárnapi tőzsde*, mely első volt e saisonban, csekély üzlet mellett meglehetősen szilárd volt, és csakis osztrák hitelrészvényekben volt jelentékenyebb forgalom.

12 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 286.20, *magyar hitelbank* 286.75, angol-osztrák bank 105.50, tramway 214.30, osztrák-magyar államvasut 302, déli vasut 148.50, májusi járadék 80.92, *magyar 4%-os aranyjáradék* 93.20, husz frankos arany 9.69, német birodalmi márka 59.85.

Zárlat után jegyeznek: Osztrák hitelrészv. 286.40, uniobank 87.50, *magyar négyszázalékos aranyjáradék* 93.25.

Délután nem volt üzlet.

Bécs, okt. 19. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) **Gabonatőzsde.** Daczára a lanyha newyorki árfolyamoknak, szilárd volt a hangulat. Csak *rozs* őszre lanyha: *zab* emelkedő. Köttetett: *Buza* őszre 8.22—8.24, tavaszra 8.57—8.59; *rozs* őszre 7.05, tavaszra 7.35—7.37; *zab* őszre 6.72—6.74, tavaszra 6.85—6.88; *tengeri* május—juniusra 6.24 frtig.

Kész áruból eladatott tegnap este egy rakomány *makói buza* 78 kilós 8.50 frton és egy rakomány 73.5 kilós *kanizsai buza* 7.90 frton három hóra Győrött átvéve, a fogyasztók részére.

Páris, okt. 18. (Esti terménytőzsde.) *Buza* folyó hóra 21.50 (= 10.41 forint), novemberre 21.75 (= 10.53 forint), novembertol 4 hóra 21.75 frank (= 10.53 frt), első 4 hóra 21.75 frk (= 10.53 frt). — *Liszt* folyó hóra 45.— frk (= 13.70 forint), novemberre 45.50 frk (= 13.85 frt), novembertől 4 hóra 45.75 frk (= 13.93 frt), első 4 hóra, 45.80 frk (= 13.95 frt). — *Olaj* folyó hóra 67.50 frk (= 32.67 frt), novemberre 67.75 frk (= 32.79 frt), nov.—deczemberre 68.— frk (= 32.91 frt), első 4 hóra 69.75 frk (= 33.77 frt). — *Szesz* folyó hóra 46.— frk (= 24.25 forint), novemberre 46.— frk (= 24.25 frt), nov.—deczemberre 46.— frk (= 24.25 forint), első 4 hóra 46.— frank (= 24.25 forint). — (Átszámitási árfolyam 100 frk vista 48.40 frt.) Szállitási dij: Budapestről 8.27 frk = 3.93 frt. Bécsből 7.87 frank = 3.93 forint.

Newyork, okt. 18. (Kabelsürgöny). — Petroleum Newyorkban október 7⅝, Philadelphiában októberre 7⅝. — Liszt 3.30. — Piros őszi buza helyben 84½ (= 7.68 frt), októberre (= frt), novemberre 84¾ (= 7.66 frt), deczemberre 86¾ (= 7.85 frt) 100 kilókint. — Tengeri 60. — Gabona-fuvardij imperial-quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőbe 3 — (= 0.84 frt 100 kilókint).

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

⁂ **Kártékony féreg az amerikai gabonában.** Németország gabonakereskedői és molnárai körében nagy aggodalmat kelt egy eddig alig ismert, rendkivül kártékony rovar mutatkozása, mely a gabonakészletekbe, lisztraktárakba és a malmok géprészeibe fészkeli be magát. Minthogy e rovar többnyire ott mutatkozik, hol amerikai buzát és lisztet használnak, alig szenved kétséget, hogy Amerikából hurczoltatott be. Igen nagy károkat tett már e rovar a rajnai tartományok és Vesztfália malmaiban, a hol kénytelenek voltak az ellepett malmokat bezárni. Ép ez okból most a Németországba érkezett nagy mennyiségü amerikai gabonát egyelőre nem veszik át, mert előbb alaposan meg akarják vizsgálni a gabonát. A németországi molnárok és malomiparosok szövetkezetének legutóbbi ülésén Berlinben az ügy beható vita tárgyát képezi.

⁂ **Szentes-kunszentmártoni vasut.** végrehajtó bizottsága a Henne János által készitett vasutépitési terveket e hó 17-én vette elbirálás alá. E terv szerint a szentes-kunszentmártoni vasut az esetre, ha a vasuti töltés az 1882-iki vizmagasság alatt épülhet, — kerül 394 ezer 520 frt 70 krba, ha pedig az 1881-iki vizszin felett kell épiteni, az esetre kerül 487 ezer 354 forint 40 krajczárba, s e szerint a különbség 92 ezer 833 frt 70 kr. A végrehajtóbizottság a tervet és költségvetést elfogadta ugy, hogy lépések fognak tétetni a kormánynál az iránt, hogy az épitkezést az 1881-iki vizszin alatt lehessen eszközölni. Elhatározta egyszersmind a bizottság, hogy e terv alapján a vasut épitésre pályázat fog hirdetni és pedig ugy, hogy e hirdetmény már a jövő héten közzé is fog tétetni.

⁂ **A balatoni halászat** emelésének alapos megbeszélése czéljából ifj. Széchenyi Imre, az ez ügyben kiküldött bizottság elnöke okt. 26-án reggeli 9 órára gyülést hirdet, mely a keszthelyi «Amazon» szálló nagytermében fog megtartatni.

⁂ **A magyar bortermelők országos szövetkezete** e hó 28-án délután 3 órakor (V. Rudolf rakpart 7. szám) rendkivüli közgyülést tart.

⁂ **Magyar északkeleti vasut.** A Tisza tegnap hirtelen megáradván, a m. északkeleti vasut hosszumezői ártéri hidjánál, a mely épen most van kicserélés alatt vasszerkezetre, az alátámasztást elvitte; a vonatok forgalma aligha fog azonban fennakadást szenvedni.

SORSOLÁS.

—**A tiszavidéki vasut részvényeinek** az 1880. évi XXXVIII. törvényczikk értelmében 1884. évi szept. hó 29-én és 30-án Budapesten tartott kilenczedik kisorsolása alkalmával következő 2806 darab részvény huzatott ki: 36 41 45 64 68 85 87 96 108 111 202 203 211 238 272 291 325 355 372 482 468 501 519 534 607 664 699 714 715 727 740 786 812 858 866 889 891 962 1009 038 052 071 189 194 200 260 266 279 295 296 334 338 394 479 491 505 514 532 554 558 580 594 642 650 653 699 703 711 712 716 722 732 757 798 802 816 956 963 975 2002 038 040 086 091 098 106 150 182 189 246 255 297 310 317 328 341 348 354 393 441 461 479 515 517 527 556 566 570 593 630 633 647 683 686 697 707 718 735 752 760 784 796 836 852 873 884 895 899 948 960 979 3001 047 063 075 187 201 237 266 285 311 367 382 387 388 453 461 465 474 481 486 489 497 503 511 518 523 524 529 550 579 584 590 591 593 605 627 641 652 671 678 691 711 729 737 741 774 788 808 856 901 947 953 959 985 4012 020 023 057 062 068 074 078 145 202 223 229 237 255 347 383 386 389 408 415 420 455 457 459 498 522 541 545 550 557 634 653 655 679 703 743 748 757 777 804 810 831 852 858 877 907 909 910 952 967 990 5003 008 027 106 112 132 180 191 212 232 251 252 399 429 466 471 475 481 482 521 524 529 554 561 568 581 582 597 601 664 670 674 715 727 731 737 766 781 796 835 863 892 905 916 917 955 967 6037 097 108 119 139 179 201 271 299 301 323 352 355 370 385 414 423 459 479 515 549 556 617 625 635 670 684 689 696 702 762 793 853 859 899 922 957 969 7002 015 065 066 072 097 123 129 140 144 147 169 179 184 197 204 212 275 278 323 337 338 351 353 354 375 376 409 415 438 474 480 483 487 531 536 561 566 584 595 602 617 624 647 654 657 662 673 691 706 718 726 743 744 758 777 812 817 821 846 849 899 929 938 949 957 974 8009 014 099 107 120 124 131 150 226 233 254 256 258 296 339 358 410 416 426 434 436 450 499 524 540 574 629 656 657 664 666 674 684 687 696 699 745 789 800 814 838 857 869 885 888 912 920 932 940 951 959 995 9000 017 038 097 099 126 139 196 205 233 272 282 290 298 302 305 337 345 385 405 422 424 433 443 493 502 526

(Folytatása következik.)

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

⁂ **Az osztrák-magyar bank** legujabb »imutatása szerint a váltó-leszámolás október hó második felében kevéssé emelkedett. Budapest 0·3 millió forinttal szaporodott a váltó-leszámolás, a magyar fiókoknál szintén növekedett valamivel, ellenben Bécsben 0·4 millió forinttal fogyott, az osztrák fiókoknál azonban 0.3 millió frttal emelkedett. Ezzel ellentétben a kézi zálogüzlet Budapesten és az összes fiókoknál apadt, Bécsben pedig kissé emelkedett, egészben azonban mégis egy millió forint a csökkenés. A papirpénz-forgalom 0·6 millió forinttal csökkent. Igaz ugyan, hogy a bankjegyforgalom 1·46 millió frttal emelkedett egyidejüleg azonban az államjegyek forgalma 2·11 millió frttal csökkent. A kimutatás többi tételei keveset változtak. A tiszta tartalék október 15-ikén 24·5 millió frt volt, az előző heti 25·88 millió frttal szemben; a rendelkezésre álló papirpénz 29·56 millió frt, az összes tartalék 44·27 millió az előző heti 44 millióval zemben. 1883. október 15-én volt a bankjegyforgalom 370,35 millió frt; a leszámitolásban 159,26 millió frt, a kézi zálogüzletben 26·05 millió frt volt befektetve. A tiszta tartalék akkor 30·4 millió frt, az összes tartalék 35·6 millió frt volt.

⁂ **Fizetésképtelenségek.** A bécsi Creditorenvereiu a következő fizetésképtelenségekről tesz jelentést: Münz Jakab czipőkereskedő Bécs, Homer Adolf kereskedő Prerau, *Schönfeld* Salamon szatócs *Szabadkán*, *Stanojevics* Modos kereskedő *Nagy-Becskerek*, Herschmann József Trautenau, Herzog Román divat- és rőfösáru kereskedő Pécs.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Október 19. —

Gabonatőzsde.

— Vasárnapi magánforgalom. —

Készáruban ma, minthogy a gabonacsarnok zárva maradt, nem volt üzlet.

Határidőüzlet csekély volt s az irány daczára lanyha külföldi jegyzéseknek, szilárd maradt. — Köttetett.

Szokványbuza tavaszra mintegy 8000 mm. 8.33 8.32, 8.33, 8.34, 8.33 forinton.

Uj tengeri május—juniusra 1000 mm. 5.72 frton.

Déli 12 órakor zárulnak:

Szokványbuza őszre	7.80— 7.82
Szokványbuza tavaszra	8.33— 8.35
Uj tengeri május-juniusra	5.72— 5.74
Szokványzab őszre	6.12— 6.15
Szokványzab tavaszra	6.46— 6.48
Káposztarepcze augusztus-szeptemberre	—.— —.—

Értéktőzsde.

— Vasárnapi forgalom. —

Ma nyilt meg ismét az értéktőzsdei vasárnapi forgalom, mely azonban gyönge maradt. Osztrák hitelrészvény 285.70 és 286.20 között ingadozván, maradt 285.75 pénz, magyar 4 százalékos aranyjáradék 93.17½-től 93.22½-ig köttetett. Másban nem volt forgalom.

12 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 285.75—285.80, magyar 4%-os aranyjáradék 93.22½—93.25.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Ménlókiállitás.** A lótenyésztés emelésére alakult részvény-társaság ez idei ménlókiállitása ma délelőtt 10 órakor nyilt meg, egyszerüen, minden ünnepélyesség és megnyitó beszéd nélkül. A bajor, osztrák és a magyar kormány küldöttei, valamint a szép számmal megjelent többi venni szándékozók, kiállitók és érdeklődők a társulat tágas kiállitási udvarán gyültek össze. Jelen voltak a bajor kormány részéről gróf *Würzburg* az osztrák kormány részéről gróf *Gräwenitz* Viktor altaborszernagy, a magyar kormány részéről zalabéri *Horváth* János altábornagy, leveldei *Kozma* Ferencz miniszteri tanácsos a lótenyésztési osztály főnöke és *Tanfy* osztálytanácsos; továbbá gróf *Kinszky*, *Baltazzi* Aristid, gróf *Esterházy* Mór, *Harkányi* Frigyes és Károly, gróf *Wenckheim* Rudolf, *Széll* Kálmán, báró *Simonyi* Lajos, valamint több hadseregbeli és honvédtiszt és mások. A kiállitás herczeg Esterházy Pál «*Riditto*» nevü 9 éves pej mén (apja Cremorne, anyja Songstress) elővezetésével történt, mire a többi kiállitott mének egyenkint való elővezetése következett, a mi déli 12óráig tartott. Kiállittatott: az I. sz. istállóban herczeg *Esterházy* Pál által: 1—2. «Ridotto» 9 éves pej mén, apja Cremorne, anyja Songstress. 3—4. «Parsifal» 5 éves pej mén, apja Cambuscan, anyja Mrs Day. 5—6. «Crösus» 4 éves pej mén, apja Przedswit, anyja Cement. 7—8. «Theorist» 6 éves pej mén, apja Palmerston, anyja Theobalda. *Baltazzi* Arisztid által: 9—10. «Gasparonne» 3 éves sötét pej mén, apja Buccaneer, anyja Bimbó Ostregertől. Báró *Uchtritz* Zsigmond által: 11—12 «Orient» 6 éves pejmén, apja Scotisch Chief, anyja Affinity Young Melbourne-tól. 13—14 3 éves pejmén, apja Buccaneer, anyja Elsa Gladiae teur-től. 15—16. «Müvész» 3 éves sárga mén, apja Verneuil, anyja Panique, Buccaneer-től. 17—18. «Hansi» 3 éves sárga mén, apja Ostreger (törzsmén), anyja Lady Sarah, Pigdor-tól (félvér.) Gróf *Esterházy* Miklós. 19—20. «Spiritist» 4 éves sárga mén, apja Waisenknabe, anyja Pannonia. 21—22. «Barometer» 5 éves sárga mén (félvér.) 23—24. 3 éves sárga mén, Bohemon telivér mén után. A I. sz. istállóban: Blaskovich Ernő által: 1—2. «Kortes» 4 éves sárga mén, apja Cambuscan, anyja Lenke. 3—4. «Rontó» 3 éves pejmén, apja Verneuil, anyja Lyon. Gróf *Henckel* Hugó által: 5—6. «Laycock» 6 éves sárga mén, apja Digby Grand, anyja Neudau Mercurytól. 9—10. «Morteratsch» 4 éves sárga mén, apja Young Buccaneer, a.Czaricza. 11—12. «Prince Giles» I. id. pej mén, apja Giles I. anyja Princess Alice, King Tomtól. Gr. *Szapáry* Iván által. 13—14. «Cherry» Gamecock-Idalia. *Luczenbacher* Miklós által 15—16. «Confrater» 9 éves pej mén, 17—18. «Királyfi» 3 éves sárga mén. *Ellinger* lovag által 19—20. «Scharfschütz», Hymenaeus — F. Scharp. Gr. *Esterházy* Miklós által 21—22. «Strathwaich», 6 éves szürke mén, apja Strathconan, anyja Poinsettia. Gr. *Apponyi* Antal által 23—24. «Wahnfried», Cambuscan.Lady Berta. A III. sz. istállóban: *Dőry* Lajos által 1—2. «Magyar Miska», Séves sötét pejmén, apja Deutscher Michel, anyja Parva I. 3—4. 3éves pejmén, Strabantzer-Parva. *Dőry* Jenő által 5—6. 3 éves sötét pejmén, Strabantzer után. Báró *Wesselényi* Miklós által 7—8. «Bokréta», 3½ éves fakó mén, apja Bálvány, anyja Emma, erdélyi kancza. *Florin* János által 9—10. «Incitato», 4½ é. sötét pejmén, apja Incitaio, anyja Cili. A *társaság* által 11—12. 3é. pejmén, Czigány legény után. 13. «Czigány», 3 é. pejmén Jankovich-féle. 14. «Brutus», 3 é. sárga mén, Keszthelyi. Ifj. *Végh* György. 15—16 «Herodes», 4½ é. pej mén, apja Lismere. ayja Lilla. *Felsőeőri* Nagy Gyula 17—18. «Bolygó», 3 éves sötét pej mén, félvér. *Schossberger* Nándor 19—20. «B-moll», Hymenaeus — B. flott. *Wackarow* Károly, 21—22. «Rodolphs Day», 3 éves sötét pejmén, apja Sclodo, anyja Mazurka, Ibrahimtől. 23—24. «Par hazard», 3 éves sötét pejmén, apja Sclodo, anyja Angot, Ibrahimtól.

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

NYILT-TÉR.

A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS
savanyuviz
folytonos használata mint
ívóviz járványos betegségek
alkalmával kitünő szolgálatot tesz. 11345
Fris töltésben
mindenkor kapható
Édeskuty L.
m. kir. udv.
ásványviz-szállitónál Budapesten.
Ugyszintén minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben és vendéglőkben.

A legkinosabb fogfájást azonnal és biztosan megszünteti a
RAVISSANTE SZÁJVIZ
Dr. LEJOSSE-tól Párisban,

s igy feleslegessé teszi fájós fogak azonnali kihuzását. Felülmulhatatlan, ezerszeresen kipróbált s legjobb hirnevü készitmény, valamint a beteg, ugy a még egészséges fogak ápolására, épen tartására, teljes tisztitására s a foghus erősitésére. Napontai használatnál a foghus vérzését, a fogak olvasodását, a fogak romlását meggátolja és a **legkinosabb fogfájást** *(1 evőkanálnyi szájviz, 3 kanálnyi ívóviz vegyülékkel)* egy vagy kétszeri öblités után **tökéletesen megszünteti.** — Felnőttek és gyermekek egyaránt használják legjobb sikerrel és naholnap egy családnál sem fog a kitünő szer hiányozni. — *Egy nagy eredeti üveg ára 1 frt.*

a RAVISSANTE FOGPOR, felülmulhatlan, legjobb hatásu és teljes szépen fehéríti. — ● Egy doboz ára 50 krajczár. ●

Levélbeli megrendelések utánvétel mellett póstafordultával eszközöltetnek. 11048

Központi főraktár: SVARC F. U. illatszertárában, Városháztér 9. szám Budapesten, valódi minőségben kaphatók még Török József ur gyógyszertárában és a legtöbb vidéki gyógytárakban.

NAPIREND: Október 20-án.

Naptár: Hétfő. — Római kath.: Vendel hitvalló. — Prot.: Vendel. — Görög-orosz: (okt. 8.) Pelágia. — Zsidó: (markesván 1.) Roschodes. — Nap kel 6 ó. 27 p., nyug. 5 ó. 1 p. — Hold kel 5 ó. 46 p. regg., nyug. 5 ó. 54 p. d. u.

Horvát miniszter fogad d. e. 10-től d. u. 2-ig.

A képviselőház ülese d. e. 10 órakor.

A magyar tudományos akadémia III. (math. és természettudományi) osztályának ülése d. u. 5 órakor. Értekeznek: Szily K., Mihálkovits G., Hantken M. és Margó T.

A magyar mérnök- és építész-egylet mü- és építésipari szakosztályainak ülései d. u. 6 és ½ órakor.

A fővárosi gazdasági és pénzügyi bizottság ülése d. e. 10 órakor a régi városháza tanácstermében.

Agancskiállítás d. e. 9— d. u. 1 és d. u. 4—7 ó. (Egyetemtéri gr. Andrássy-ház.) Belépti díj 1 frt.

Ellenőrzési szemle a közös hadseregbeli vártüzér-, mütüzér- és vadászcsapatokhoz tartozó legénységnél reggel 8 órakor az üllői-uti laktanyában.

Krisztus a Kalvárián Munkácsy képe a mücsarnokban d. e. 9-től d. u. 45-ig és este 46—9. Belépti díj 1 frt.

Gyümölcskiállítás a Köztelken d. e. 10—12 és d. u. 2—4.

Gazdasági és tanszermuzeum a Köztelken d.e. 10—12-tőig, d. u. 2—4-ig.

Iparmüvészeti muzeum a mücsarnok épületében d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Műszaki iparmuzeum a kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva d. e. 9-től 1-ig.

Muzeumban: term. rajz- és népismetár d. e. 9—-től d. u. 1.

Akadémiai könyvtár d. e. 9—12.

Egyetemi könyvtár d. e. 9—12-ig.

Muzeumi könyvtár d. e. 9 d. u. 1 óráig.

Állatkert nyitva egész nap.

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.

Évi bérlet 123. Havi b. 12.

Budapest, okt. 20-án.

Serge Panine.

Szinmű 5 felv. Irta Georges Ohnet. Forditotta Fái J. Béla.

Személyek:

Desvarennesné	Feleki né
Micheline	Fái Sz.
Jeanne	Helvey Laura
Serge Panine	Náday
Pierre Delarue	Gyenes
Maréchal	Hetényi
Cayrol	Szacsvay
Herzog	Gabányi
Susanne	Békessy I.
Savinien	Benedek
La Brède	Horváth
Du Tremblays	Körösmezei
Vendég	Faludi
Szolga Paninenál	Sántha
Szobat. C.-nál	Czanyuga E.
Szolga C.-nál	Bérczi
Szolga D.-nénál	Szilágyi
Rendőrbiztos	Szalóki

Kezdete 7 órakor.

Holnap, október 21-én. Először:

NÓRA.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Budapest, okt. 20-án.

Az operaház zárva.

Holnap, október 21-én.

Broulik Ferencz szerzödött tag első fellépteül: bérletfolyamban:

Tell Vilmos.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, október 20-án.

RIP van WINKLE

Regényes operette 3 felvonásban, 4 képben. Irták Meilhac, Gille és Farnie. Forditották Evva és Fái. Zenéjét szerzette Robert Planquette.

Személyek:

Derrick	Solymosi
Adrien	Köry Berta
Rip van Winkle	Vidor
Lisbet	Pálmai Ilka
Alice	Szeleczky Etel
Van der Bilt	Kassai
Nick	Ujvári
Katrina	Aranyossiné
Charlotte	Sik G.
Egy katona	Kiss M.
Egy paraszt	Füredi
Richardson	Prielle
Hudson	Komáromi
1-ső tisztje	Gergely
2-ik tisztje	Pintér
3-ik Hudsonnak	Füredi
4-ik Hudsonnak	Narcisz
1-ső tanácsbeli polgár	Sánta
2-ik tanácsbeli polgár	Kopácsi
3-ik tanácsbeli polgár	Magyari
4-ik tanácsbeli polgár	Izsó
Hegyek szelleme	Pálmai I.

2-ik felvonás 20 év mulva.

Személyek:

Derrick	Solymosi
Adrien	Szabó
Rip van Winkle	Vidor
Alice	Pálmai I.
Van der Bilt	Kassai
Katrina	Aranyossine
Jean	Ujvári
1-ső polgár-nő	Rónay E.
2-ik polgár-nő	Zárainé
3-ik polgár-nő	Galantai M.
4-ik polgár-nő	Mikei I.
5-ik polgár-nő	Ágostoni B.
6-ik polgár-nő	Váraí M.
Egy polgár	Sántha
Charlotte	Sik G.
Levélhordó	Béni I.

Kezdete 7 órakor.

Holnap, október 21-én.

Gasparone.

VÁR-SZINHÁZ.

Bérlet 9.

Budapest, okt. 20-án.

BAGDADI HERCZEGNŐ.

Szinmű 3 felvonásban, Irta ifj. Dumas S.

Kezdete 7 órakor.

NÉMET SZINHÁZ.

Budapest, okt. 20-án.

Der Raub der Sabinerinnen.

Bohózat 3 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

ORPHEUM nagymező-utcza 17.

Esetleges *tevedések és csalódások* meggátlása szempontjából van szerencsém a t. cz. *közönségnek* tudomására hozni, hogy ugy *téli mint nyári helyiségeim jövöben nagymező-utcza 17. sz. a lesznek.* Ma

Brothers Dare, amerikai testgyakorlók első fellépte. — **Steward H. Dare,** egyesontu rekternász. **Thomas A. Dare,** mimikus és clown. — **Mr. Leon és Miss Leonce,** velocipedista s equilibrista pár fellépte. — **Mr. Vox,** a leghirnevesebb ventriloquista fellépte. — **Mdm. Ellie Stuard,** trapéz müvésznő. — **Mr. Wilson** mulatványai a függö gyürükkel, valamint **Sign. Wallis,** lyrikus éneks fellépte. — **Miss Aida.** a sodronykötélcsodája. — **Sign. Ugaldini,** koncertfestő. — **Miss Adrienne Ancion,** az elragadó szépségü jelmez-müvésznő. — Október 16-án az **Armanini müvész-család** jeles mandolin-müvészek fellépte. — **Steidler József és Spira I.,** komikusok. — **Pittner Fánni** k. a., a bécsi énekesnő fellépte. **Somossy Károly,** igazgató.

A t. cz. látogatókat figyelmeztetem, hogy esténként minden tag csak egyszer lép fel, ennélfogva a müsor igen érdekes.

Pruggmayr József TÉLI ORPHEUMA

Hajós-utcza 27. (a hajdani Hermina-szinház)

Ma, vasárnap, October 19-én

2 nagy diszelőadás (délután 4 órakor és este 9 órakor).

Délután: **Zwei von der Kavallerie** bóbozat.

Este: **Pruggmayr igazgató** ugymint az összes személyek fellépte. 11218

Fratelli Semelini a képzelhetö legkomikusabb zenészek fellépte.

ELŐLEGES JELENTÉS!

Szerdán, 1884. october 22-én

A néger légkirálynné

Miss Barbara

a fekete macska a brüsseli Éden szinháztól, első fellépte.

Walhalla: naponként előadás.

FEUCHTINGER JÁNOS

11320 **KONCERT-CSARNOKA**

a «kék macskához» király utcza

MA Eljegyzés a Turfon. — Die bekehrten Simandeln. Az összes művészek fellépte. — Kezdete 8 órakor. Előkészület tétetik «Egy Korinthusi menyeg öre.»

IDŐJÁRAS októb. 19. regg. 7 órakor

Áttekintése a mai időjárásnak.

Európában: A depresszió (753—757) Oroszországban kelet felé távozik, a nagy légnyomás (769—771) nyugatról jön — Az idő Közép-Európában változó, hűvös, részben esövel; még erős szelekkel.

Hazánkban: Északnyugatias, helyenkint erős szelek mellett a hőmérséklet kisebb, a légnyomás mindenütt nagyobb lett. Az idő mindenütt változó, szeles, hűvös, esövel az ország minden részében, melyek közepos mennyiségben voltak. Szatmár-Németiben éjjel dér volt. Az e hó 16-án előrejelzett változó idő végződik s derülő jelleget öltve, jövöre egyre szárazabb, éjjel hüvösebb lesz.

Kilátás a jövő időre.

Hazánkban: Csendesedő szelek mellett általános derülést várhatni, északon helyenkint éjjeli dérrel.

Az időjelző-intézet távirati jelentése.

Állomások	Légnyomás m/m 700 +	Szél iránya és ereje 1—12)	A hőmérséklet Celsius-fokban	Csapadék m/m	Felhőzet
Arad	67.7	DNY 1	+ 8.0	8	◑
Beszterce	62.6	NY 1	+ 1.4	2	○
Beszterczebánya	65.1	◎	+ 2.4	6	◕
Budapest	66.1	NY 5	+ 5.1	3	○
Csáktornya	68.2	NY 1	+ 2.5	—	◔
Debreczen	65.7	ENY 1	+ 3.2	—	◔
Eger	68.1	DNY 1	+ 1.1	2	●
Eszék	—	—	—	—	—
Fiume	67.8	◎	+ 12.9	—	◕
Késmárk	—	—	—	—	—
Keszthely	68.7	E 2	+ 6.9	4	◑
Kolozsvár	—	—	—	—	◔
Magyar-Óvár	67.1	ENY 1	+ 5.6	5	◕
Mármaros-Sziget	63.3	NY 2	+ 1.6	1	◕
Nagy-Enyed	68.3	DNY 1	+ 4.2	—	◑
Nagy-Szeben	63.9	E 3	+ 3.7	6	◑
Nagyvárad	66.4	◎	+ 3.6	↖ 7	○
Orsova	66.0	ENY 1	+ 5.4	2	◑
Pancsova	67.0	E 1	+ 5.7	—	○
Selmeczbánya	67.2	NY 4	+ 2.0	7	◑
Sopron	—	—	—	—	—
Szatmár-Németi	63.6	E 3	+ 1.9	1	○
Szeged	—	—	—	—	—
Sepsi-Szt-György	63.0	ENY 7	+ 4.5	10	◕
Szolnok	65.2	ENY 3	+ 3.0	3	○
Temesvár	67.5	ENY 3	+ 4.0	—	○
Trencsén	65.5	NY 2	+ 7.0	2	◑
Ungvár	62.7	ENY 4	+ 1.8	—	●
Zágráb	68.6	EK 1	+ 5.1	1	○
Bécs	—	—	—	—	—
Bregenz	—	—	—	—	—
Lesina	—	—	—	—	—
Pola	—	—	—	—	—
Prága	—	—	—	—	—

Jelek magyarázata ◎ — széncsend; ○ — tiszta, derült; ◔ — ¼ felhős; ◑ ½ felhős; ◕ — ¾ felhős; ● — borult; ◉ — eső, ▲ — jég; ═ — köd; ✳ — hóesö; ∞ — gőz; [↯ — zivatar, villám

Kiadótulajdonos: PALLAS irod. és nyomdai részv.-társaság

Van szerencsém a nagyérdemü közönség tudomására hozni, hogy annak kenyelmére a köztet mető szomszédságában egy sirköjavito-műhelyet nyitottam, miáltal oly helyzetbe jutottam minden a temetőben szükségessé vált javitásokat gyorsan és olcsón eszközölhetni.

Ajánlom egyuttal siremlékeimben nagy raktáramat 5 forinttól följebb.

Kiválo tisztelettel 11021

GRÜNWALD H.

köztemető-ut 17. sz.

GUMMI ÉS HALHÓLYAG

a legjobb s legbiztosabb óvszer készülékek egyedül valódi párisi tucatja 1, 2, 3, 4. és 5 frt, megküldi titoktartás mellett utánvétel

Mosé Sándor gummi-áruk ügynöksége

Bécs, Kölnerhofgasse 4. 11121

Ugyszintén párisi szivacskák tucatja 2 és 3 frt

KÉSZ URI RUHAK

tiszta gyapjuból kezesség mellett.	
Eleg. div. felöltö	12—40 frtig,
divatos öltönyök	16—40 «
sétakabátok	18—30 «
loden-mencsikof	16—40 «
téllkabátok	18—60 «
papi felöltök	20—40 «
vadászkabátok	8—20 «
leguj. div. nadrágok	6—15 «

valamint mindennemü kész uri ruhák a leggondosabban készitve, a legdiszesebb szabás, legujabb minta a legolcsóbb szabott árak mellett.

A legfinomabb angol, francia, brünni kelmék mérték utánni megrendelések számára

GROSSMANN S.

Budapest, Deák Ferencz- és bécsi utcza sarkán.

(Az árak minden darabon rajta láthatók.) Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek. 11258

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Jókai Mór munkái 101—112 füzet.

Népszerü kiadás.

DECAMERON

SZÁZ NOVELLA.

Ára egy kötetnek (kettös füzet) 80 kr. a 6 kötetnek (12 füzet) 4 frt 80 kr.

TARTALOM:

101—102 füzet: Százszorszépek. — A láthatlan seb. — Cseréljünk völegényt. — Beczkó felesége. — A székely adott szava. — Egy uői szó. — Biró uram itéleti. — A fluidoni harez. — Bebe. — Két légyott. — A kassai biró. — Bölcs Hamlet. — Faustina. — Katona dolog. — A hold. — Sylvester éjszakák. — Velezke. — Kinek a halottja? — Szörnyü nemezis. — A régiségbuvár. — A csillagosszoba. — Egy haramiabanda a havason. — A megölt ország.

103—104 füzet: Valdivia. — A mennyei parittyakövek. — Jordáki feje. — Én lehettem volna az. — Régi hü szerető. — Karácsonyi dolgozó. — Egy komondor naplója. — Még egy csókot. — A peregrinus. — Az áruló gyürü. — Mátyás király fája. — Achaemenidion. — Arria. — Melyiket a kilencz közül. — Abu József. — Benzeráde szerelme — Egy hóhér.

105—106 füzet: Debreczeni krónikák. — A halál után. — A kénytelen mulatság. — A bizebán. — Három a táncz. — Xelenhoa és Toipingvang. — Lám megmondtam. — A koldusgyermek. — Az groff Sewteeth Peter keet hitwesse. — A menyegző utáni nap. — Bolivár. — Husz év mulva. — A caldaria. — A két Markov — A fejedelem buzogánya. — Arany hajam.

107—108 füzet: Istenhegyi székely leány. — Violanta. — Két jó barát. — Reparált lelkek. — A libapásztor. — Huszti beteglátogatók. — Ne légy Othello. — Hogy nyerik meg a nőket. — Tiz millió dollár. — Az én galambom nem vált porrá. — Mit beszél rólunk a világ. — A játékos. — Szent bubánat. — Gyémánt-király. — Vén sas. — Gyujtogató. — Három közül a legszebbik.

109—110 füzet: Mi van a föld alatt? — A strucczmadár. — Szabad a rablás. — Indus országgyülés. — Zöld mulatság. — Eget vivó szerelem. — Történetek egy öcska kastélyban. — Négy óra egy volcán fenekén. — Az utolsó csatár. — Fecske Bandi. — A jó ember. — A ki nem talál haza.

111—112 füzet: Mit tudnak a nők? — Fulkó lovag. — Egy tekintet. — Tündérpalota. — A lunatikus. — Első az etiquette. — A halál-fős arcz. — A három gyürü. — I love you. — Kell-e informatio? — Az ellenség levele. — Igéret adósság. — Jól el kell tenni a pénzt. — A végzetes hely

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen intézet legmelegebben ajánlható.

Titkos betegségeket,

hugycsőfolyásokat és sebekot, az önfertőztetés utóhajait, az elgyongult férfierőt, magömléseket, a buja, kórnak utókövetkezményeit, nőknél fehér folyást, bármennyire is idültek, valamint mindazon **nő betegségeket,** melyeknek a **magtalanság** egyik fookozója, és **bőrbetegségeket,** gyógyit **uj gyógymód** szerint biztos sikerrel, **gyorsan és alaposan**

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt cs. k. oszt.-főorvos. Lakás: Budapest, Terézváros gyár-utcza 7. l. em. bejárat a lépcsőről, a sugár-uttól jobbra a második ház.

Rendel: naponta 10 órától d. e., egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Díjazott levelekre a legnagyobb figyelommel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem. 10000

ANTALIK J. P.

BUDAPEST, Gizella-tér 6-ik szám alatt,

harminczad-utcza sarkán,

ajánlja dusan berendezett fehérnemü, szövött-, rövid- és fehéráru raktárát, férfi-fehérnemüek, fehér-, piperé- és bélés áruk, szövet- és rövidáruk és mindennemü e szakmába vágó czikkek kitünö minőségben legjutányosabb árakon. — Nagy választék csipkék-, függökmemez- és posztójujonban. 11318

11285 **DITMAR R.**

cs. k. orsz. szab. lámpagyár Bécsben.

Petroleum-lámpák és csillárok.

ÓRIÁSI NAPÉGŐK.

Raktár Magyarországban minden jóhirü lámpa-üzletben.

Saját raktárak:

Bécs, Budapest, Prága, Lemberg, Triesst, Perlin, München és Mailandban.

Figyelmeztetésül.

Minden gyáramból származó lámpa oldalt látható gyárjegyünkkel van ellátva.

Raktár Budapesten, József-tér.

FÁCZÁNT,

nyul, fogoly, vadrucza, szarvas- és ozvad felvágva, **vadsertés,** és minden más idényszerü vad, ugyszinte valódi tejjel hizlalt **stiriai kappan** és poulard mindenkor kapható 11282

PÁL KÁROLY

VADKERESKEDŐNÉL

Budapesten a haltér és toronyu. sarkán.

FISCHER J.

porczellán- és majolica-gyára

BUDAPESTEN.

Főraktár: bécsi utcza 3-ik szám a.

Szeptember 15-től kezdve következő rendkivül mérsékelt és leszállitott árakat számit u. m.

Asztali készletek 6 személyre finoman szinezve és aranyozva **17** forinttól kezdve.

Tea, kávé- és fekete kávéskészletek 6 személyre a legujabb alak és mintákban, finom tollrajz dusan aranyozva **6** frttól kezdve.

Mosdókészletek a legszebb perzsa és japáni rajzokkal **7** frttól kezdve.

Árjegyzékek a folytonos váltakozó minták végett össze nem állithatók és ezért nem is küldhetők. — A fent emlitett tárgyakon kivül, legdusabb raktára mindennemü használati és disztárgyaknak. 11015

Az elküldés utánvét mellett történik.

Minden kellemetlen szagot a szájból

eltávolit a császár. kir. szabadalmazott

EUCALYPTUS-SZÁJESSZENCZA

Dr. M. Faber C. M.-től, Bécsben

azonnal és tartósan, akár a szájból, akár a gyomorból, tüdőből vagy orrból eredjen is az, miután ez az egyedül létező antisepticum, mely tökéletes ártalmatlanságánál fogva nemcsak a száj öblögetésére használható, hanem lenyelhető vagy beszivható, hogy a kellemetlen szagot gyökeresen orvosolja. — Az Eucalyptus szájesszencia minden gyógyszertárban és jóhirü illatszertárban kapható. 11324

Dr. C. M. Faber Bécsben, I., Bauernmarkt 3. szám.

VASBUTOR és FALI ÓRÁK

részletfizetésre.

Agyak, gyermekágyak, bölcsők, gyermekkocsik, éjjeli szekrények, asztalok márványlappal és vaslemezzel, mosdó-asztalok, sodrony ágy-betétek, szökek, valamint mindennemü **falióra** és **irodai álló-órák** a legnagyobb választékban

félhavi és havi részletfizetésekre.

Kivánatra árjegyzék és mintalap ingyen és bérmentve küldetnek.

HOLITSCHER ZSIGMOND

vasbutor és gyermekkocsi gyári raktára

Budapest fürdő utcza 4. szám. 10928

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK.

61057. szám.

Árverési hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Budapest-Józsefváros állomásán az üzletszabályzat 61. §-a értelmében elárusitandó szállitmányok, valamint az állomásokon összegyült gabonasöpredék f. havi nyilvános árverése f. hó 22-én szerdán d. e. 9 órától kezdve tartatik meg, mi ezennel közhirré tétetik.

Kelt Budapesten, 1884. évi október 17-én.

Az igazgatóság.

60474 szám.

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhirré tesszük, miszerint a nagymélto ságu közmunka és közlekedési m. kir. miniszteriumnak f. év október 11-én kelt 35659. számu magas engedélye alapján a vasuti üzletszabályzat 57. §-ában meghatározott szállitási határidőn felül az alább felsorolt állomásokon és forgalmi visszonylatokban gyors árukra 6 órai és közönséges teherárukra 12 órai póthatáridőt alkalmazunk, ugymint:

1. Bosna-Brod, Doberlin és Predeál határállomásokon a csatlakozó forgalomban mindkét irányban.
2. Sziszeken a déli vasutról jövő szállitmányokra nézve,
3. Bánrévén átmenetben a Dobsina és Nádasd felé rendelt szállitmányokra,
4. Feleden átmenetben a Tiszolcz felé menő szállitmányokra nézve
5. Zólyomban helyben és átmenetileg a Brezova felé mozgó forgalomban.
6. Vrpolje állomáson a Samácz felé és felől átmenő szállitmányokra nézve.
7. Kőbányán ugy az osztrák-magyar államvasut-társulat vonalaira, mint az onnan átmenő szállitmányokra nézve és végre
8. Zimonyban a szerb államvasutra átmenő és onnan jövő szállitmányokra nézve.

Budapest, 1884. évi október hó 17-én.

Az igazgatóság.

KELETI J. nemzetközi sérvkötő és orthopédiai műszerek gyára.

Koronaherczeg-(úri)-utcza 17. sz. (a főpostánál.)

KELETI J. kir. szabadalmazott gyáros a gyár főnöke. | **Dr. RENNER A.,** orvos, sebész, és szülész-tudor a gyár igazgatója.

Vulkánizált kautsuk suspensorium (helyretartó) ára 3 frt. Sokat járó, lovagló és munkásférfiaknak nagyon ajánlatos. Megadandó a csipő és czomb körülete?

Egyoldalu 4 forinttól 8 forintig. Kettős oldalu 8 forinttól 16 forintig.

Uri vagy hölgy sérvkötő:

Sérvkötők megrendeléséhez a következő adatok adandók: Viselt-e már sérvkötőt? milyet (gummi vagy toll)? lehatolt-e a sérv? jobb, bal vagy mindkétoldalu van-e? Mennyi a csipő körülete?

Egyenestartó, hanyag felső testtartás ellen. Ára 6 frt.

Gürbült váll-, hát s hátgerincz ellen 12 forinttól 24 forintig.

Megadandó a hát szélessége és hossza?

Mindennemü sérvkötők, méhgyürük, méhfecskendők, haskötők, gürcsérharisnyák, irigátorok, lépárnák, mindennemü gummi és kautsuk különlegességek, övszerek (Präservatives), mütetes mellék-kezek és lábak és minden e szakba vágó műszerek, mindig készletben vannak. — Megrendelések a gyár irodájába (Kerepesi-ut 47. sz.) Dr. RENNER igazgató urnál is eszközölhetők, ki szükség esetén orvosi tanácsot és kezelést díjtalanul szolgál. — Bel- és külföldi megrendelések tekintetes eszközöltetnek. 11085

NYILATKOZAT.

Ruházati- és ágynemüim elárusitásával **Osztrák-Magyarországban egyedül**

RIESS HENRIK ÉS TÁRSA

urakat biztam meg s e normalis czikkeim védjegyükön ismerhetők fel.

Az árukért, amennyiben a gyáros által közvetlen vagy elárusitók által hozatnak forgalomba, személyesen vállalom el a felelősséget: 1. hogy a rájuk felhasznált rostos szövet általában állati rostok (gyapju, szőr, toll) minden növényi rost nélkül; 2. hogy a természetes színüeknek jelzett czikkek minden mesterséges szintől szabadok és hogy a festettek csak valódi és méregtől szabad festékkel festettek. Oly czikkekért, melyeken a kérdeses védjegy nem látható, természetesen nem felelek.

Dr. Jäger Gusztáv orvos.

befolyása ellen megóv ezen most, czrek által elfogadott

Bármely időjárás, betegség és ragály GYAPJU-ÖLTÖZÉK Dr. Jäger Gusztáv orvos és tanártól, Stuttgartban.

Ezen összes **Normalis czikkek** közvetlen és kezesség mellett szállitására **eredeti gyártmányokban,** Osztrák-Magyarország részére, nagyban és kicsinyben. ajánlkozik

RIESS HENRIK és Társa

BUDAPESTEN, Deák-utcza 5.

Bécsben, I. Bauernmarkt 4. Brandstätte sarkán 5.

Egyedüli szabadalom Normalis uri és női felső öltönyök készitésére.

Kezesség csak oly czikkekért, melyek a fentebb látható törvényes védjegygyel ellátvák. — Katalógusok, árlapok, útmutatás ingyen. Erteisités nagy tollunk, valamint Jäger tanár urtól közvetlen, készséggel. 11292

BERGER és FEIGL, első karlsbadi lábbeli áru gyár.

Nagyban és kicsinyben.

Üzletmegnyitás. 11072

Azon nagy kedveltség, melyben a mi valódi karlsbadi czipőgyártmányaink mindenütt részesittetnek, sokakat arra birt, idegen értéktelen készitményeket a mi gyártmányunk gyanánt árulni. Ezen körülmény kényszerit bennünket az itteni piaczon **Dorottya-utcza 8. sz. alatt** gyártmányaink részére raktárt nyitni.

Bátrak vagyunk ez alkalommal a tisztelt közönségnek gazdagon felszerelt raktárunkat valódi karlsbadi czipőárunkban, mindenféle női és gyermek lábbelikben melegen ajánlani és szives támogatását kikérni. Olcsó és pontos kiszolgálásról elöre is biztositjuk. Mély tisztelettel

Csak az itt alant feltüntetett védjegygyel ellátott lábbelik a mi gyártmányunk.

Berger és Feigl, Karlsbad.

Fiók-üzlet: Budapest, Dorottya-utcza 8. sz. a.

ERSTE KARLSBADER SCHUHFABRIK SCHUTZMARKE

Képes árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek, meg nem felelő akadály nélkül vissza vétetik.

Különösen felhivjuk figyelmét az igen kedvelt és elismert gyermek ránczos és rámás csizmáinkra, melyekből folyton nagy készletet tartunk minden nagyságban és bőrfajtában.

Nagyban és kicsinyben.

BERGER és FEIGL, első karlsbadi lábbeli áru gyár.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk ha a szükséges posta bélyeg beküldetik és a hirdetés számja közöltetik.

Öffentliche

Anerkennung. Mein am 22. August 1. J. verstorbener Gatte, Herr Adolf Prokop Advokat, war bei der Ungarisch-Französischen Versicherungs Aktien-Gesellschaft (Franco-Hongroise) in Budapest auf den Betrag von ö. W. fl. 3000 für den Todesfall versichert. Unmittelbar nach Vorlage der Documente erfolgte seitens dieser Anstalt die Liquidirung der Summe und wurde mir dieselbe heute ohne jeden abzug baar ausgezahlt. Dieses coulante Vorgehen macht es mir zur Pflicht der genannten Gesellschaft sowol, als auch ihren hiesigen Vertreter Herrn Paul Thomka meine dankende Anerkennung hiemit öffentlich auszusprechen. Altsohl im October 1884. Berta Prokop. 8183

Eladás.

Ház.

Budán, (Tabán) Várbazár közelében, rendkivül szolidan épült, **tehermentes** ház szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 8169

Eladó egy vidéki

24000 lelket számláló mezővárosban, egy ház földszintes, 2 szép ülethelyiséggel 2 lakással és melléképülettel 20,000 forinton eladó; vasuti állomás 8% tiszta jövedelemel. Bővebbet a kiadóhivatal. 8143

Egy vas- és füszerkereskedés, szép forgalommal egy Duna melletti élénk városban előnyösen átvehető, megkeresések a kiadóhivatalhoz intezendők. 8182

Alkalmazást nyer

Kerestetik!

egy jelesen képzett tanár-jelölt vagy érettségizett egyén: vidékre egy VII-ik gymnasialis magántanulóhoz, katholikus vallásu s a magyar nyelven kivül kivánatos volna, hogy a német nyelvet is tökéletesen birja. Ajánlat bizonyitványokkal kéretik küldeni Sárközujlakra Szatmár megye ezen czim alatt Bodor Elek. 8166

Lakás és bérlet.

Társbérlő, keresztény 1000 holdas birtokhoz, melyert 5000 frt fizettetik, 15000 f-ttal kerestetik, ki a gazdaságot vezetné. Bővebbet a kiadóhivatalnál. 8139

A kerepesi út

végén a központi pályaudvar közelében egy butorozott szoba v. esetleg egy szoba és konyha butor nélkül november 1-ére kiadó. 8151

Alkalmazást keres

Egy okleveles vinczeller és borász állást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 8162

Oktatás.

Első éves

bölcsész (latin görög), korrepetitorul ajánlkozik. Czim a kiadóhivatalban. 7972

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen **legöregebb és legismertebb rendelési intézet** a hol a tudomány legujabb vivmányai a legbővebb tapasztalokkal párosulva értékesittetnek, legmelegebben ajánlható. 11065

Dr Leitner

40 év óta fennálló rendelési intézetében, Budapesten, dob-utcza 18, **titkos betegségek, tehetetlenség,** önfertőzés, fehérfolyás levélileg is biztosan gyógyittatnak. Rendelési órák: reggel 6—9-ig, d. u: 1—5-ig, este 7—10-ig.

!! MI AZ !!

Österr. I. Intervention-Büreau? Bécs, III. Salesianergasse 27. **Mindent** ellát i kösönt bármily zálogra, vételt, eladást, behajtást minden irányu egyességet, folyamodványt. Szóval: **minden** megbizást Rendezi a **legkényesebb, legtitkosabb** ügyeket gyorsan, titoktartás mellett. 11306

PULSOMETER INGÁVAL

Eichler szabadalom 34805 sz.

Legegyszerübb, legolcsóbb gőzszivattyu rúd és gép nélkül. Több mint 4000 drb. van forgalomban.

Kölcsönképen is kiadatik mozdonykazánnal, épületgödrök stb. kiszivatlyuzására. Jegyzékek, költségelőirányzatok és értesitések ingyen és bérmentve. 11075

EICHLER KÁROLY

előbb C. Henry Hall

Bécsben, I., Fichtergasse 9. sz.

Pályázat.

A szatmár-németi Nép-bank részvénytársaságnál lemondás folytán üresedésben levő könyvelői állás pályázat utján fog betöltetni.

Ezen 1200 frt évi fizetés s az évi tiszta nyereményből az igazgatóság által megállapitandó jutalékkal javadalmazott állás 400 frt óvadék letétele esetleg szabályszerü biztositása mellett 1885. évi január hó 1-én elfoglalható, de legkésöbb 1885. évi február hó 1-én elfoglalandó.

A sajátkezüleg irt pályázati kérvény, a képesség s eddigi alkalmazás igazolása mellett, alant irott igazgatósághoz f. évi december hó 1-ső napjáig nyujtandó be.

Szatmár, 1884. október hó 16-án. 11346

A szatmár-németi népbank részvény társaság igazgatósága.

Kávé

Cuba, Non plus ultra à frt 1.80
Java, legfinomabb « « 1.52
Menado, nagyszemü « « 1.60
Santos, finom izü « « 1.38
Rio, igen erös, fin. « « 1.32
Jamaika, kiváló « « 1.28

kilója, tiszta súlyban **vámozva** és **bérmentesen,**

MAITI R.

trieszti nagykereskedőház által legfinomabb, zamatos, erőteljes, tiszta áru, 5 kilós bálokban, postán utánvét mellett **Magyarország** minden helységébe küldetik.

Miután káve-küldeményével nagyon meg voltam elégedve, kérem, küldjön ismét 1 bál Cubát és 1 bál Menadot.

Herkály Uj-Szöny mellett, 1884 márczius 8-án.

Tóth Lajos.

Az előbbi kávé-küldeményekkel nagyon megelégedve, kérem, küldjön ismét 1 bál Cubát 1 frt 80 krjával.

Grácz, 1884 február 21-én.

Dr. Koch János, tanár.

A kapott kitünö jóságu kávémekért lekötelező köszönetem mellett, kérem. küldjön ismét, stb.

Krems, 1883 augusztus 16.

Wellenheim Cajus

csász. tanacsos és pénzügyi főtanácsos. 11023

A BUDAPESTI ORSZÁGOS KIÁLLITÁS KIÁLLITÁSI ÉRTESITŐJE

iránt érdeklődők figyelmét felhivjuk a **Gonda Béla** által szerkesztett s havonkint **4-szer** megjelenő czimü képes lapra. Előfizetési ára: az 1. számtól az év végéig **4** frt, a Gazdasági Mérnökkel félévre **6** frt.

Az előfizetések és hirdetések a lap kiadóhivatalába Bpest, Csillag-u. 8. küldendők.

11300

NEUSCHLOSZ ÖDÖN ÉS MARCEL

ezelőtt NEUSCHLOSZ J. FIAI.

Budapest, Ujpesti-rakpart 10.

gőzfürész-, faáru- és parket-gyára ács- és asztalos üzlet, ajánlja nagy választéku **parketjeit.** Folytonosan nagy készlete van száraz, hibátlan tölgyfa, amerikai padlózatból. Három évi garantiát nyujt. — **Parket-lerakást** helyben mint vidéken jól és jutányosan eszközöltet. Kivánatra **mintákatés árjegyzéket** be- mint külföldre legnagyob